

JAARVERSLAG

NEDERLANDS FOTOMUSEUM 2010

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	3
PRESENTATIE	13
COLLECTIES	25
CONSERVERING EN RESTAURATIE	35
ALGEMENE ZAKEN	41
BIJLAGE	53

The Hug, New York, 1980 © Nan Goldin

INLEIDING

GOED JAAR

Fotografie verspreidt zich over steeds meer media die op hun beurt steeds mobieler worden. Zo was 2010 het jaar van de iPad. De ontwikkeling en proliferatie van apparaten met een schermje en allerlei applicaties maken dat de fotografie in toenemende mate allianties aangaat met andere media, met name film en geluid. We gaan niet alleen anders met beelden om, de manier waarop beelden worden gemaakt verandert net zo snel. Productie, verspreiding, receptie: geen medium waarvan de 'markt' zo snel verandert als de fotografie. Fotografen en fotopersbureaus proberen zich staande te houden. Maar er liggen ook kansen en uitdagingen, ook voor een fotomuseum. De toenemende digitalisering maakt duidelijk hoe belangrijk het beheer en behoud van de analoge fotografie is geworden. De veranderende omgang met beeld hoe cruciaal visuele educatie is. De oprukkende mediasamenleving hoe relevant het is om te reflecteren op beeld en beeldvorming. Het Nederlands Fotomuseum speelt met zijn programmering van tentoonstellingen en activiteiten in op de ontwikkelingen en behoeften in het veld. Het draagt tegelijkertijd zorg voor een belangrijk deel van ons nationale fotografische erfgoed. In dit verslag laten we zien hoe het museum deze rol in het afgelopen jaar heeft ingevuld.

2010 was voor het Nederlands Fotomuseum een succesvol jaar. De bezoekerijfers stegen met bijna 5%, we hadden spraakmakende tentoonstellingen, een mooi lezingenprogramma, we deden een paar waardevolle aankopen van fotografieprojecten, brachten een succesvol boek uit met foto's uit de collectie, sloten het internationale Ermakov-project met een goed resultaat af en we verhoogden onze omzet en het rendement daarop. In het najaar organiseerde het museum een diner voor ongeveer

“EN WIE SLIM IS, REIST
SPOORSLAGS NAAR HET
FOTOMUSEUM”

- MEREL BEM
DE VOLKSKRANT

100 relaties uit de fotografie in het pal naast het museum gelegen visrestaurant Las Palmas van Herman den Blijker. Het gaf hen de mogelijkheid nader kennis te maken of gewoon bij te praten.

Geen reden tot klagen, zou je zeggen. Dat hebben we ook niet, al baren de door de staatssecretaris van Cultuur aangekondigde bezuinigingen ons wel grote zorg. Inmiddels heeft de staatssecretaris enkele generieke kortingsmaatregelen genomen, die gevolgen hebben voor de hoogte van de subsidie die we het komend jaar van de rijksoverheid ontvangen. We hopen echter dat de staatssecretaris niet op de ingeslagen weg doorgaat en komt tot een zorgvuldige invulling van het nieuwe culturele stelsel, waarbij niet de kaasschaaf wordt gehanteerd, maar fundamentele keuzes worden gemaakt, die de sector zelfs kunnen versterken. Hoewel we nog niet precies weten welke gevolgen deze bezuinigingen en de stelselherziening van de culturele sector hebben, zijn we het afgelopen jaar begonnen ons alvast op de nog ongewisse toekomst voor te bereiden. De nadruk zal de komende jaren in toenemende mate liggen op activiteiten die bezoekersaantallen en omzet vergroten, zonder daarbij onze missie uit het oog te verliezen.

DE WILHELMINAPIER

De ontwikkelingen op de Wilhelminapier stemmen ons hoopvol. Met de komst van filmtheater LantarenVenster in het najaar heeft de pier onmiskenbaar een flinke impuls gekregen. Ook de succesvolle tentoonstelling *Body Worlds* in LP II heeft aangetoond hoe groot de aantrekkingskracht van de Wilhelminapier is.

Het museum heeft, samen met de overige culturele instellingen, het initiatief genomen om met de aanbieder van openbaar vervoer in Rotterdam, de RET, in gesprek te gaan om de culturele uitstraling van het metrostation

“ROTTERDAM IS ALSO HOME TO THE NETHERLANDS FOTOMUSEUM WHICH IS A BRILLIANT SPACE, EVEN BY LONDON STANDARDS”

- ANNEISE FRANCIS
FUSED MAGAZINE

‘Wilhelminapier’ te verbeteren. In gezamenlijkheid worden nu maatregelen besproken die moeten leiden tot een verbetering van een van de belangrijkste toegangspoorten tot de pier.

Om het profiel van de pier nog te versterken heeft het Nederlands Fotomuseum het initiatief genomen de krachten te bundelen om de levendigheid van de pier te vergroten en de daarvoor benodigde infrastructurele voorzieningen te verbeteren. Bij dit initiatief zijn niet alleen de culturele instellingen betrokken, maar ook de horeca, projectontwikkelaars en andere belanghebbenden. Samen met het Ontwikkelingsbedrijf Rotterdam, dS+V, stedenbouwkundige Riek Bakker en adviesbureau Concire is in 2010 begonnen met de ontwikkeling van een zogenaamde plintenconcept voor de Wilhelminapier. Kader voor dit concept is het *Binnenstadsplan Cultuur tot 2020* waarin de gemeente Rotterdam de grote lijnen schetst van het toekomstige cultuurbeleid van de stad. Dat beleid is niet zozeer gericht op het verder uitbouwen van de culturele sector, maar op het verbeteren van de infrastructurele voorzieningen waarbinnen de bestaande culturele instellingen functioneren. Daarbij moet gedacht worden aan zaken als bereikbaarheid, toegankelijkheid, parkeren en het stimuleren van de vraag naar cultuur in de stad. In de loop van 2011 wordt het plintenconcept afgerond en omgezet in concrete maatregelen. Rotterdam Festivals en de culturele instellingen in Rotterdam grijpen in ieder geval de gelegenheid aan om met de start van het culturele seizoen in 2011 de zichtbaarheid van en de verbindingen tussen de culturele clusters te verbeteren.

WERTHEIMER FONDS

Sinds 2003 ontvangt het Nederlands Fotomuseum uit het Wertheimer Fonds jaarlijks een substantiële financiële bijdrage die bedoeld is ‘de Nederlandse fotografie

Drukta op de Wilhelmijnplein, 2010 © Eddy Seesing

Nan Goldin in het Fotomuseum, 2010 © Mark van Etten

Pers op de fiets voor het fotomuseum, 2010 © Nederlands Fotomuseum

© Liselore Chevalier

Anouk Kruitthof in QUICKSCAN NL#01 © Mark van Etten

“DAT IS DUS HET WONDER
VAN DE FOTOGRAFIE, EN
VAN ALLE KUNST, DAT JE ER
ÉÉN IEMAND UITPIKT, DIE JE
WAT DOET. DAAR GAAT HET
TOCH ALLEEN MAAR OM?”

- HANS KEMNA

te bevorderen, in het bijzonder door financieel bij te dragen aan de oprichting en instandhouding van een Nederlands fotomuseum, waarin zowel de professionele als de amateuristische beoefening der fotografie tot hun recht komen'. Het bestuur van de Wertheimer Stichting (dat als Fonds op Naam valt onder het Prins Bernhard Cultuurfonds) heeft bij de besteding van deze gelden vier speerpunten geformuleerd: aandacht voor de amateurfotografie, de platformfunctie, onderzoek en het aanleggen van een museale fotocollectie.

De betrokkenheid van het museum bij de amateurfotografie groeit. Zo zijn medewerkers van het museum regelmatig betrokken bij jurering van fotowedstrijden van de Fotobond en geven zij advies over verschillende (beleidsmatige) onderwerpen. De jurering van de Bonds Meester Klasse bijvoorbeeld vindt nu al enige jaren, met groot succes, plaats in het museum. In het voorjaar werden twee weekenden voor amateurfotografen georganiseerd die in het teken stonden van 'presentatie van foto's'. In 2010 werden voor het eerst speciale rondleidingen voor amateurs aangeboden. Ook werd begonnen met de voorbereiding van het Fotofestival aan de Maas dat in 2011 voor de tweede keer in Las Palmas plaatsvindt.

Onderzoek doet het museum vooral toegepast, ten behoeve van tentoonstellingen. Frits Gierstberg, Flip Bool, Herman Maes en Anneke Groeneveld deden in woord en geschrift regelmatig verslag van hun onderzoek. Daarnaast financiert het museum de leerstoel Fotografie aan de Universiteit Leiden die wordt ingenomen door de Amerikaanse fotograaf Susan Meiselas en het lectoraat Fotografie aan AKV/St. Joost, Avans Hogeschool dat door Flip Bool wordt bezet. De leerstoel Fotografie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam, die werd ingenomen door Frits Gierstberg, werd op 1 juli 2010 afgerond.

“...NEEMT HET
FOTOMUSEUM
EEN SPECIFIEKE EN
ONDERSCHIEDENE PLAATS
IN BINNEN HET VELD”

- DE MONDRIAAN STICHTING

De platformfunctie is bedoeld om de fotografie in Nederland te stimuleren. In dat verband is het museum de initiator van twee websites: Fotografen.nl en Fotoleren.nl. Daarbij zijn de voornaamste fotografie-instellingen in Nederland en Vlaanderen betrokken. Fotografen.nl is inmiddels in de lucht, fotoleren.nl is in voorbereiding.

Voor jong fotografisch talent organiseert het museum ook jaarlijks De Fotoprijs. Hoewel ook dit jaar weer een groot succes, stond 2010 voor De Fotoprijs ook in het teken van verlies. De Steenbergen Stichting, die al jaren verantwoordelijk is voor het Steenbergen Stipendium, heeft in 2010 afscheid moeten nemen van Ir. Hein Ehrhardt, Nanke Meuter-Dijkers en Jan Willem Meuter. Het museum voelt mee met de familie en de Stichting.

De fotocollectie breidt gestaag uit. Het museum richt zich daarbij op de aankoop van voor de geschiedenis van de Nederlandse fotografie belangrijke fotoprojecten. Afgelopen jaar is onder meer werk van Koos Breukel, Gert Jan Kocken, Hans van der Meer en Willem Popelier aangekocht.

BANKGIRO LOTERIJ

Sinds 2008 is het Nederlands Fotomuseum beneficiënt van de BankGiro Loterij. In die hoedanigheid ontvangt het museum tot 2012 jaarlijks € 200.000 van deze Goede Doelen Loterij. Deze genereuze bijdrage heeft het museum mede in staat gesteld om de afgelopen jaren een in de fotografiewereld onderscheidend aankoopbeleid te ontwikkelen dat gericht is op het verwerven van complete fotografieprojecten. Zo is onder meer het project *Hollandse Taferelen* van Hans Aarsman aangekocht, *Why, Mister Why* van Geert van Kesteren en *Go No Go* van Ad van Denderen. In 2010 kon het museum wederom enkele baanbrekende projecten aankopen zoals *Defacing* van Gert Jan Kocken,

“THIJSSENS FOTO’S ZIJN
PUNTENSLIJPERS VOOR JE
OGEN”

- GIJSBERT VAN DER WAL
NRC HANDELSBLAD

Hollandse Velden van Hans van der Meer, 20 *Afgekeurde Identiteiten* van de veelbelovende fotograaf Willem Popelier en de serie aangrijpende portretten van Koos Breukel van zijn tragisch overleden studievriend Eric Hamelink. Omdat deze projecten ook in digitale vorm worden verworven, kunnen ze eenvoudig via de website van het museum aan het publiek worden getoond. Op deze manier heeft de BankGiro Loterij - samen met de Mondriaan Stichting - er voor gezorgd dat de Fotocollectie Nederland verrijkt is met enkele bijzondere fotografieprojecten. De bijdrage is in het afgelopen jaar ook gebruikt om kostbare tentoonstellingen zoals *Poste Restante* van Nan Goldin mogelijk te maken, waarmee een groot publiek wordt bereikt.

En dan nog dit: met de bezuinigingen waar het kabinet Rutte op inzet neemt het belang van particuliere fondsenwerfers zoals de BankGiro Loterij toe. De Goede Doelen Loterij is een bewezen en succesvol middel tot fondsenwerving. Inmiddels wordt er jaarlijks door de Goede Doelen Loterijen (Nationale Postcode Loterij, BankGiro Loterij en VriendenLoterij) € 375 miljoen geworven voor het goede doel. Bovendien is de steun meerjarig en zijn de bijdragen vrij te besteden.

De kansspelwetgeving staat ook in het kabinet Rutte op de agenda; er wordt gekeken naar de inrichting van de loterijmarkt, de manier waarop vergunningen worden verleend, en de instelling van een kansspelautoriteit. Wij hopen dat de eventuele wijzigingen in de kansspelmarkt de BankGiro Loterij voldoende ruimte laten om de succesvolle fondsenwerving op dit niveau voort te zetten. Zonder hen zouden wij vele van onze initiatieven immers niet kunnen realiseren!

The Brown Sisters, 1978 © Nicholas Nixon

PRESENTATIE

TENTOONSTELLINGEN

Tentoonstellingen in huis

In de inleiding gaven we al aan dat fotografie in toenemende mate allianties aangaat met andere media, met name film en geluid. Aan dit verschijnsel gaat een langere geschiedenis vooraf dan op het eerste gezicht lijkt en precies daarom heeft het Fotomuseum in 2010 een belangrijke pionier op dit terrein uitgenodigd: de Amerikaanse fotografe Nan Goldin. Haar baanbrekende slideshows – diaprojecties met muziek - uit de jaren tachtig hebben generaties jonge fotografen en beeldmakers beïnvloed. De tentoonstelling in het Fotomuseum was de eerste waarin het voor haar karakteristieke medium van de slideshow centraal stond. Het zeer persoonlijke en intieme relaas over het bewogen leven van Goldins vrienden zorgde bij veel bezoekers voor waardering en soms ook emotionele reacties, de kracht en authenticiteit van dit oeuvre onderstrepd.

Intiem en aangrijpend was zeker ook de fotoserie die Nicholas Nixon sinds 1975 maakt van vier zussen, door jaarlijks één gezamenlijk portret van hen te maken. Het Mapfre in Madrid leende voor deze gelegenheid de fotoserie van *The Brown Sisters* uit waarbij ook het beeld uit 2009 kon worden toegevoegd, dat nog niet eerder naar buiten was gebracht. Het werk van Nixon behoort tot de canon van de internationale fotografie en de aandacht daarvoor werd in 2010 voortgezet met het retrospectief van Duane Michals. De tentoonstelling van deze pionier van de geënceneerde fotografie sloot aan bij de recente, internationale heropleving van dit genre en bij de manifestatie *Fantastische Fotografie* die in het najaar op verschillende plaatsen in het land plaatsvond. Michals' spel met de realiteit van het fotografische beeld, de rol van tekst daarin en zijn persoonlijke invalshoek hebben opnieuw actualiteit

“HUN FOTO’S HANGEN
FEESTELIJK AAN MIJN
MUUR OF STAAN OP EEN
ZICHTBARE PLEK TEGEN DE
WANDEN”

- HANS KEMNA

gekregen zoals bleek uit de tentoonstelling *QUICKSCAN NL # 01 | Fotografie Nu* die het Fotomuseum aan het begin van het jaar organiseerde. Daarin bleek onder meer dat een jonge generatie Nederlandse fotografen het documentaire beeld op soms zeer vrije wijze toepast. *QUICKSCAN NL # 01* vormde een momentopname van de Nederlandse fotografie en bracht nieuwe tendensen in kaart – een initiatief dat het Fotomuseum ongeveer iedere vier jaar gaat herhalen. Met een kleinere versie van *QUICKSCAN NL* bracht het Fotomuseum de jonge Nederlandse fotografie ook naar de WorldExpo in Shanghai.

Met de tentoonstelling *70's | Photography and Everyday Life* was er ook ruimte in het programma voor de geschiedenis van de fotografie. Net als bij Goldin vormde daarbij de actualiteit aanleiding om dat te doen. Als gevolg van maatschappelijke ontwikkelingen was in de jaren zeventig – net als nu – het thema ‘publiek’ versus ‘privé’ onderwerp van discussie. Veel fotografen besteedden hieraan aandacht in hun werk. Reden genoeg om terug te kijken naar het werk van zo’n twintig fotografen wereldwijd om te begrijpen welke parallellen (en lessen) er uit de geschiedenis vallen te trekken.

In dezelfde periode toonde Reinier Gerritsen in het museum zijn nieuwste project *Wall Street Stop*: foto’s gemaakt van de reizigers in de drukke metro van New York nabij Wall Street. Dit werk kaartte eveneens het onderwerp privacy binnen het openbare domein aan, en weerspiegelde in de matte blikken van de reizigers ook de internationale economische crisis van eind 2009. Gerritsens nieuwe benadering van de documentaire fotografie – onzichtbaar monteerde hij verschillende opnames tot één beeld – vormde het tweede luik over vernieuwing in de documentaire fotografie, samen met Olivier Jobards *Kingsley’s Crossing* dat oorspronkelijk een door Mediastorm geproduceerde webdocumentaire was over het hartverscheurende reisverhaal van een jonge Noord-Afrikaanse immigrant.

“TREKT DE KIJKERS
REGELRECHT DE
STADSWIJKEN VAN TOKIO
IN”

- WIM BOSSEMA
DE VOKSKRANT

Het Fotomuseum ging op een heel andere manier het experiment aan met de presentatie van een serie tekeningen van beeldend kunstenaar Marcel van Eeden. Zijn fraai getekende verhaal over een raadselachtige schipbreuk bij Hoek van Holland in de Tweede Wereldoorlog baseerde hij op historische foto's, zodat het medium fotografie hier op een voor het Fotomuseum ongewone, indirecte manier aan de orde kwam.

André Thijssen maakte onder de titel *Fringe Phenomena* speciaal voor het Fotomuseum een selectie uit zijn omvangrijke archief van terloops gemaakte fotografische observaties. Voor velen betekende het werk van deze scherpe observator met veel gevoel voor humor een verrassende les in kijken.

Twee belangrijke fotografen uit de collectie van het museum werden geëerd met tentoonstellingen die beide de problematiek van de *remake* aan de orde stelden. Ed van der Elsen heeft zijn banddia projectie *Tokyo Symphony* destijds nooit kunnen realiseren; de vondst van de originele geluidsbanden en aantekeningen maakten echter een 'reconstructie' mogelijk, waarbij door producent Paradox werd gekozen voor een hedendaagse, digitale uitvoering en een drieschermsprojectie met een *soundscape*. Minder gecompliceerd, maar met op de achtergrond dezelfde ethische vragen over de reconstructie van historische fotografie en het gebruik van nieuwe presentatietechnieken was de tentoonstelling van kleurenwerk uit de jaren zeventig van Frits J. Rotgans. Van hem werden groot formaat digitale prints getoond – een techniek die hij zelf nooit had kunnen toepassen, maar die in onze hedendaagse ogen goed past bij het karakter van zijn soms spectaculaire fotografie.

“MAAKTE IK EEN KLEINE
BUIGING EN ZEI HARDOP:
THANK YOU”

- REINIER GERRITSEN

EDUCATIE

De afdeling educatie heeft in 2010 een breed scala aan activiteiten georganiseerd voor het onderwijs, amateurfotografen en het algemene publiek. Hier volgt een kleine selectie uit deze activiteiten.

Onderwijs

Ook dit jaar vonden honderden leerlingen en studenten hun weg naar het museum. Zij kregen een interactieve rondleiding of namen deel aan een van de vele workshops. In het kader van Cultuurtraject, een jaarlijkse succesformule in samenwerking met de SKVR, bezochten vele Rotterdamse leerlingen uit het voortgezet onderwijs het museum voor een speciaal programma bij de tentoonstelling *QUICKSCAN NL #or*.

Het vaste aanbod voor primair onderwijs werd vereenvoudigd, het aanbod voor het voortgezet onderwijs verbeterd. Rondleiders en workshopdocenten volgden een studiedag waarop instrumenten werden aangereikt om de interactiviteit van een rondleiding te vergroten. Tegen het einde van het jaar werd een tweede educatieve ruimte ingericht, waardoor in een prettige sfeer twee groepen (en dus hele schoolklassen) gelijktijdig een workshop kunnen volgen. De samenwerking met de Willem de Kooning Academie blijft bijzonder: aanstaande docenten in de kunstvakken worden betrokken bij de ontwikkeling van het museale aanbod voor het voortgezet onderwijs.

Symposium Fantastische Fotografie

Op diverse plekken in Nederland werd van 5 september 2010 t/m 9 januari 2011 tijdens de landelijke fotomanifestatie *Fantastische Fotografie* aandacht besteed aan de rol van de verbeelding in de fotografie. In de jaren tachtig speelde Rotterdam een voortrekkersrol op dit gebied. Diverse fotografen legden niet de Rotterdamse realiteit vast maar creëerde hun eigen werkelijkheid met de camera.

“TIJD VREET AAN EEN
MENS, DIT MAAKT THE
BROWN SISTERS TOT
EEN INDRUKWEKKENDE
ERVARING”

- ROSAN HOLLAK
NRC HANDELSBLAD

Naar aanleiding van deze manifestatie en de tentoonstelling van Duane Michals in het museum, werd rond dit thema een symposium georganiseerd dat werd afgesloten met een lezing van Duane Michals. Fotografen en deskundigen als Pieter Laurens Mol, Teun Hocks, initiatiefnemer Rommert Boonstra, Ellen Kooi, Jaap Scheeren en Lotte Menkman deelden hun kennis, werk en passie met gastheer Frits Gierstberg in een uitverkochte zaal. Voor het eerst werkte het museum samen met het onlangs heropende LantarenVenster waar het gehele programma plaats vond.

NRC-Lezingenreeks

Bijzonder succesvol was de lezingenreeks over de geschiedenis van de Nederlandse fotografie die in het voorjaar in samenwerking met *NRC Handelsblad* werd georganiseerd. Onder de noemer *De Kracht van het Beeld* werden zeven lezingen gegeven in Rotterdam, Amsterdam en Nijmegen die door ruim 400 geïnteresseerden werden gevolgd. De lezingen werden gegeven door Flip Bool, Willem Diepraam, Hans Aarsman, Frits Gierstberg, Pim Milo, Anneke van Veen en Frido Troost. Het was voor de eerste keer dat de NRC Academie aandacht aan de Nederlandse fotografie besteedde. In de reeks kwamen verschillende aspecten van de geschiedenis van de Nederlandse fotografie aan de orde, zoals de verbeelding van de stad, fotojournalistiek, reclamefotografie, het fotoboek, gebruiksfotografie en het verzamelen van foto's.

Internationale sprekers

In 2010 ontving het Fotomuseum verscheidene grote namen uit de internationale fotografiewereld. Een kleine greep. De Amerikaanse fotografe Callie Shell verzorgde een lezing -geheel uitverkocht- over haar werk. Shell volgde voor *TIME Magazine* Barack Obama vanaf begin 2006 tijdens zijn presidentiële campagne en toonde met haar foto's de achterkant van zijn publieke leven. De dag voor de lezing stond een uitgebreid interview met haar in *NRC Handelsblad*.

Wall Street Stop in het Fotomuseum, 2010 © Jan Adriaans | Job Janssen

QUICSCAN NL#01 in Shanghai, 2010 © Anouk Kuitthof

“ALSOF IK MIJZELF IN IEDER
PERSOON TEGENKWAM”

- REINIER GERRITSEN

De bekende fotograaf Duane Michals, ook uit Amerika, kwam naar aanleiding van zijn tentoonstelling naar het museum om te spreken tijdens het symposium *Fantastische Fotografie*. De Duitse fotograaf Boris Becker, naar aanleiding van zijn tentoonstelling in Antwerpen, de Britse fotograaf Julian Germain en kunstenaar Oliver Chanarin hielden op hun beurt goed bezochte en inspirerende presentaties over hun werk. Klapper was natuurlijk de komst van Nan Goldin, die tijdens de opening van haar tentoonstelling de gasten uitgebreid toesprak en ruim de tijd nam om boeken te signeren en te praten met haar fans. Goldin gaf - met hoge uitzondering - toestemming tot een filmverslag van dit bezoek dat op internet te bekijken is.

KENNISCENTRUM

Fotografen.nl

Eind 2009 ging de website Fotografen.nl, een samenwerking van het museum met de Rijksdienst Kunsthistorische Documentatie (RKD), online. De website bevat gegevens van alle fotografen in Nederland en is te vergelijken met een Wikipedia. Een groot aantal instellingen gebruikt de website om gegevens over fotografen op te zoeken en bij te houden. Afgelopen jaar werden beschrijvingen van 25.000 fotografen en 650 namen van fotografen aan de database toegevoegd, die nu in totaal bestaat uit ruim 46.000 records. Het museum heeft in 2010 uit tientallen archieven een representatieve beeldselectie gedigitaliseerd en biografische teksten bijgewerkt. Op deze manier is een groot aantal nog onbekende archieven zichtbaar gemaakt voor het publiek.

Fotoleren.nl

De ontwikkeling van de website Fotoleren.nl (voorheen: *Iedereen kan fotograferen!*) is in 2010 van start gegaan. In samenwerking met vijf fotografie-instellingen in Nederland en Vlaanderen, docentenopleidingen en scholen wordt een website opgezet boordevol educatief materiaal. Dit

“ZE RAAKT JE RECHT IN HET HART”

- HENNY DE LANGE
TROUW

materiaal wordt kosteloos aan scholen, amateurfotografen en liefhebbers aangeboden. Fotoleren.nl gaat uiteindelijk een doorlopende leerlijn aanbieden voor leerlingen vanaf het basisonderwijs tot studenten van kunstacademies en voor amateurfotografen. Voor fotografieliefhebbers worden speciale pakketten ontwikkeld in combinatie met een bezoek aan het museum. Verwacht wordt dat Fotoleren.nl april 2011 online gaat.

Nabeelden

In september is het nieuw aangekochte kunstwerk *Nabeelden* gepresenteerd. In *Nabeelden* vertellen 27 fotografen hun verhaal over een niet gemaakte foto. Elk verhaal vertelt over het beeld dat de fotograaf voorbij liet gaan, omdat hij geen camera bij zich had, geen film of fotokaart in het toestel had zitten of gewoonweg besloot geen foto te maken. Kunstenaar Rein Jelle Terpstra ontwikkelde in samenwerking met het Fotomuseum deze interactieve verhalentafel over fotografie zonder foto's. Met onder andere verhalen van Ad van Denderen, Paulien Oltheten, Hannes Wallrafen en Hans Aarsman. De tafel heeft een plek gekregen in het museum en een nog te ontwikkelen tweede exemplaar gaat rondreizen langs festivals en in het buitenland. De bedoeling is dat onderweg nieuwe verhalen worden verzameld, vertaald en gepresenteerd zodat de inhoud van de tafel door het reizen blijft groeien.

Film lounge

De Film lounge in het museum is aangevuld met vier speciale montages van de film *oro Foto Rotterdam* waarin de fotografen Ari Versluis & Ellie Uyttenbroek, Gerco de Ruijter, Hans Wilschut, Janine Schrijver en Rinco de Jong worden gevolgd in hun werk. De film werd geproduceerd door Joop de Jong, geregisseerd door Marc Schmidt en mede door het museum gefinancierd. De complete documentaire ging begin 2010 in première in LantarenVenster en was te zien bij VPRO's *Uur van de Wolf*.

“DE HOGE KWALITEIT EN HET
MOOIE RITME WAARIN ZIJ
WORDEN GEPRESENTEERD”

- ARNO HAIJTEMA
DE VOLKSRANT

BIBLIOTHEEK

De bibliotheek van het Nederlands Fotomuseum is op zijn gebied een van de best gesorteerde in Nederland. Studenten, liefhebbers van fotografie en docenten weten hun weg te vinden in de bibliotheek mede door de unieke database - Fotografiebibliotheek.nl - waar boeken en tijdschriften van zes vooraanstaande Nederlands fotografie-instellingen zijn terug te vinden. De database bevat inmiddels ruim 28.000 titelbeschrijvingen. Deze worden volgens het systeem van 'shared-cataloging' ingevoerd, dat wil zeggen: de titel die de ene instelling invoert, hoeft de ander niet meer te doen. Dat betekent in de praktijk dat vier van de tien titels reeds door andere instellingen beschreven zijn, waardoor dubbel werk wordt voorkomen. Door technische problemen zijn de fotografiebibliotheken van het Rijksmuseum en het Stedelijk museum tijdelijk niet aangesloten.

De catalogus van het Nederlands Fotomuseum is in 2010 uitgebreid met ruim 2.000 titelbeschrijvingen en bevat nu meer dan 24.000 boeken, tijdschriften, CD's en DVD's.

COLLECTIES

ACQUISITIE

Om het hoofd te bieden aan de toenemende stroom aangeboden archieven en in de nabije toekomst actiever te gaan acquireren is het noodzakelijk om de selectiecriteria aan te scherpen. Daartoe werd een discussienota opgesteld die in 2011 definitief haar beslag krijgt. In dit kader werd ook het Spreekuur Verwerving ingesteld. Het spreekuur is bedoeld voor particulieren die overwegen foto's (afdrukken, albums, negatieven of archieven) van bekende, en minder bekende historische en hedendaagse fotografen te schenken aan het museum. Zij kunnen deze voorleggen aan deskundigen van de afdelingen Collecties en Conservering voor informatie over de foto- en (cultuur)historisch waarde, de gebruikte fotografische technieken en de mogelijkheden om foto's te schenken aan het museum. Tevens wordt advies gegeven over de conservering en de eventuele noodzaak tot restauratie van de foto's.

ARCHIEVEN

In 2010 werden de archieven van Hannes Wallrafen en het 'vrije' werk van Ger Dekkers naar het museum overgebracht. In totaal werden zo'n 250.000 objecten (negatieven, contactafdrukken en afdrukken) verworven, waar 100.000 objecten waren voorzien. Voorts werden overeenkomsten gesloten met fotografen waarvan de archieven in de toekomst verworven zullen worden, onder meer met de onlangs overleden Koen Wessing. Er kwamen verschillende aanvullingen binnen o.a. op de archieven van Frits J. Rotgans en Werner Mantz. Het Fotomuseum was betrokken bij de ontsluiting van het archief van Pieter Vandermeer, dat op termijn zal worden opgenomen in de collectie.

“JE MOET VOORAL NIET TE
VEEL FOTO’S MAKEN, DAAR
WORDT IEDEREEN GEK VAN”

- CALLIE SHELL

COLLECTIE WERELDMUSEUM ROTTERDAM

Het Fotomuseum voerde in het verslagjaar uitgebreid overleg met het Wereldmuseum Rotterdam over de voorbereiding van de verhuizing, de ontsluiting en digitalisering van zijn unieke antropologische fotografielcollectie. Het Wereldmuseum is van mening dat het Nederlands Fotomuseum beter in staat is om het beheer en de exploitatie van de fotocollectie op zich te nemen. Bovendien past overdracht van de fotocollectie in het nieuwe collectiebeleid van het Wereldmuseum. Dit overleg leidde tot de conclusie dat deze verhuizing alleen mogelijk is, indien daarvoor additionele financiële ondersteuning wordt gevonden. Daarom is een projectplan opgesteld en een subsidieaanvraag ingediend in het kader van de regeling Collectiemobiliteit van de Mondriaan Stichting. Een besluit van de stichting over deze aanvraag wordt in het voorjaar van 2011 verwacht.

AANKOPEN

Het aankoopbeleid dat vooral is gericht op het verwerven van voor de geschiedenis van de Nederlandse fotografie belangrijke fotoprojecten wordt financieel mogelijk gemaakt door de genereuze ondersteuning van de BankGiro Loterij en de Mondriaan Stichting. Deze (private en publieke) fondsen hebben het mogelijk gemaakt dat de collectie van het Nederlands Fotomuseum en daarmee de Fotocollectie Nederland met een aantal fraaie aankopen kon worden uitgebreid.

De Mondriaan Stichting honoreerde eind 2009 een vervolgaanvraag in het kader van de regeling voor *Structurele aankopen vanaf 1945 op het gebied van beeldende kunst en vormgeving* in de jaren 2010-2011 met een totaalbedrag van € 100.000,-. Deze ruimhartige toezegging werd als volgt gemotiveerd:

“MAAR ZONDER GEVOEL IS
HET NIKS DAN EEN LEUGEN”

- KOOS BREUKEL

‘Met de focus op het aankopen van complete, afgeronde projecten van toonaangevende Nederlandse fotografen of fotografen die in Nederland een rol spelen, neemt het Fotomuseum (...) een specifieke en onderscheidende plaats in binnen het veld. De voorgestelde aankopen zijn van belang voor de fotocollectie Nederland en zullen daar een wezenlijke bijdrage aan leveren. Vanwege de rol die het museum inneemt in de landelijke afstemming en de bijzondere aankoopplannen, dragen wij [c.q. de Mondriaan Stichting] de komende twee jaar ook graag bij aan uw aankoopbudget.’

Uit de bijdrage van de BankGiro Loterij werd voor deze periode eveneens een bedrag van ruim € 70.000 voor aankopen aangewend.

Deze aankoopvoorstellen betreffen onder meer de serie portretten die Koos Breukel maakte van zijn in 1998 overleden studievriend Eric Hamelink, het complete boek *Hollandse Velden* (1998) van Hans van der Meer, het alom geprezen project *Defacing* (2007) van Gert Jan Kocken over sporen van de zestiende eeuwse Beeldenstorm – waarvan eerder tevergeefs werd getracht om tot een gezamenlijke aankoop met het Rijksmuseum te komen – en *20 Afgekeurde identiteiten* (2009) van de veelbelovende jonge fotograaf Willem Popelier. Met betrekking tot de verzameling films op het grensvlak tussen stilstand en beweging werd voorts de opmerkelijke film *In Place of Capital* (2009) verworven van Zachary Formwalt, die tijdens de presentatie van de Gemeenteaankopen Amsterdam in het Stedelijk Museum de nodige aandacht trok. Tenslotte werd het project *Nabeelden* van Rein Jelle Terpstra aangekocht. *Nabeelden* is een serie verhalen over nooitgemaakte foto’s. De verhalen zijn te beluisteren in de gelijknamige installatie die inmiddels een permanente plek in het museum heeft gekregen.

Nederland, de 1000 beste foto's

NEDERLAND IS IN VELE OPZICHTEN EEN RIJK LAND,
MET EEN GROTE CULTURELE TRADITIE,
PRACHTIGE LANDSCHAPPEN EN SPRAAKMAKENDE
HISTORISCHE MIJLPALLEN.

DIT BOEK LAAT DE 1000 BESTE FOTO'S
VAN NEDERLAND ZIEN UIT DE ARCHIEVEN VAN
PROFESSIELE EN AMATEURFOTOGRAFEN UIT
DE COLLECTIES VAN HET NEDERLANDS FOTOMUSEUM.
HIERIN VINDEN WE DE TYPISCH
NEDERLANDSE IDENTITEIT TERUG:
PROGRESSIEF, WARM EN OPEN.

LUD
ION

Archief Ger Dekkers ophalen in Giethoorn © Harriett Dekkers

“SHOPPEN OP WWW.
NEDERLANDSFOTOMUSEUM.
NL DEZE DAME HEEFT
BINNENKORT IETS MOOIS
AAN DE MUUR HANGEN”

- JOJANNEKE ON TWITTER

COLLECTIEBEHEER

Het museum onderhoudt regelmatig contact met de rechthebbenden van de archieven die het in beheer heeft. Zo ontving het museum bijvoorbeeld familieleden van Werner Mantz en Aart Klein voor een rondleiding door de depots en een gesprek over het beheer. Ook worden de collecties van het museum door menig onderzoeker gebruikt als bron of onderwerp.

Verbeteringen depots

Afgelopen jaar zijn enkele verbeteringen aangebracht in verschillende depots. Zo werd klimaatapparatuur geplaatst in het contactalbumdepot en werd de bestaande apparatuur verbeterd doordat storingen nu doorgemeld kunnen worden. Voor de snel groeiende digitale collectie werd de capaciteit van de server vergroot. Verder werd de server ten behoeve van het gehele gebouw uit veiligheidsoverwegingen verplaatst naar de serverruimte en voorzien van een *uninterruptible power supply* (UPS). In depots, bibliotheek en werkplaatsen werden lijmvallen geplaatst om de aanwezigheid van insecten vast te kunnen stellen. Dat gebeurde mede naar aanleiding van de vondst van enkele levende papiervisjes in depots, waarvoor een bestrijdingsplan werd opgesteld. Ten behoeve van collectiehulpverlening werd een standaard voorraad materiaal aangeschaft.

Registratie

Een aantal grote bestanden met archiefbeschrijvingen werden in het collectieregistratiesysteem Memorix geïmporteerd, waaronder die van Hans Spies en Hans Wolf. De door familieleden van Ger Dekkers en Nol Binsbergen aangeleverde archiefbeschrijvingen werden aan de beeldbank toegevoegd. Het totaal aantal nieuwe records bedroeg in 2010 27.962 (ruim 8.000 records meer dan gepland) waarvan 22.000 importbeschrijvingen.

Alle via de website toegankelijke beeldselecties werden aangevuld en opgeschoond. Voor het webonderdeel *Fotoboeken en -albums* werden de boeken *Macondo* en *Van de tijd en de tropen* van Hannes Wallrafen en *Vrouwen te gast* van Bertien van Manen digitaal toegankelijk gemaakt. Aan de beeldbank werden 5.662 gedigitaliseerde beelden toegevoegd.

E-depot

Het aantal digitale bestanden neemt zienderogen toe. In 2010 is daarom een eerste versie van een e-depot ingericht voor duurzame opslag van deze bestanden. De server in het museum wordt elke nacht gespiegeld met een identieke server van Pictura in Heiloo. Dit in afwachting van een door Pictura te bouwen e-depot volgens de gangbare richtlijnen. In de toekomst kunnen fotografen tegen betaling hier hun digitale bestanden opslaan.

VERKOOP EN BEELDRESEARCH

Bestellingen

In 2010 werden in totaal 250 bestellingen voor de levering van foto's geplaatst. De verkoop van (bariet)afdrukken liep terug. Er werden 77 afdrukken verkocht aan 38 klanten waarvan 12 bedrijven en 26 particulieren. In samenwerking met het Centrum Beeldende Kunst Rotterdam werd de afdeling 'Human Resources & Finance' van de Erasmus Universiteit ingericht met foto's van Kim Bouvy, aangevuld met een tiental foto's van Cas Oorthuys. Afdrukken werden verkocht aan verschillende bedrijfscollecties waaronder die van het Erasmus MC en Schiphol Real Estate. Ook kocht Esso Nederland twee grote afdrukken van Frits J. Rotgans in het kader van het 50-jarig bestaan van de raffinaderij Botlek. Aan het Centrum Beeldende Kunst in Rotterdam werden 19 barietafdrukken verkocht.

“PUUR VOOR DE
GEZELLIGHEID BLADEREN WE
NOG EVEN VOORT IN HET
PRACHTBOEK”

- HUMO

“HET IS EEN ZALIGE TRIP
DOOR EEN GOEDE EEUW
HOLLAND”

- JAN DESLOOVER
DE STANDAARD

Hollandse Hoogte

Het fotopersbureau Hollandse Hoogte gaat in 2011 een deel van de gedigitaliseerde collectie van het Fotomuseum exploiteren. Ter voorbereiding hiervan werd in 2010 een aantal stappen gezet.

Nederland, de 1000 beste foto's

Samen met uitgever Christoph Ruys van Ludion maakte het Fotomuseum het omvangrijke fotoboek *Nederland, de 1000 beste foto's*. Hierin werden van bijna alle fotografen uit de collectie enkele foto's opgenomen. “Dit boek”, zegt Ruys, “laat de 1.000 mooiste foto's van Nederland zien uit de archieven van professionele en amateurfotografen in de collectie van het Nederlands Fotomuseum te Rotterdam. Hierin vinden we de typisch Nederlandse identiteit terug: progressief, warm en open”. Het boek werd uitgebreid en lovend besproken in de Nederlandse en Vlaamse pers.

CONSERVERING EN RESTAURATIE

De afdeling conservering heeft het afgelopen jaar systematisch gewerkt aan de conservering van de eigen collectie. Werkzaamheden werden onder meer uitgevoerd aan de dia's van Ed van der Elsen en Dirk de Herder. Ook werden diverse fotoalbums gerestaureerd en werden de glasnegatieven van Werner Mantz onder handen genomen. Tot de reguliere werkzaamheden behoort het controleren van de conditie van inkomende en uitgaande bruiklenen en het verplaatsen van originele en kwetsbare objecten in de tentoonstellingen. Door een stagiaire is onderzoek uitgevoerd naar acetaatverval in de collectie.

De voornaamste activiteit van de afdeling is nog steeds het uitvoeren van restauratieopdrachten voor externe partijen, zoals particulieren, bedrijven en archieven. Zo kreeg het museum de opdracht om over een periode van drie jaar de daguerreotypie- en ambrotypiecollectie van het Iconografisch Bureau van de Rijksdienst Kunsthistorische Documentatie (RKD) te restaureren. Daarnaast worden vrijwel dagelijks adviezen op maat gegeven, ook in de vorm van gespecialiseerde workshops en cursussen. Echter door de economische crisis en de bezuinigingen in de culturele sector is het aantal opdrachten afgenomen. Nieuwe opdrachten zullen door een meer actieve acquisitie moeten worden binnengehaald.

De eerder ingezette dalende trend in de verkoop van verpakkingsmateriaal lijkt te stabiliseren. Het aanbieden van de verpakkingsmaterialen via de webwinkel is door de toegenomen concurrentie op het internet nog weinig succesvol. Heroverweging van deze activiteit is daarom noodzakelijk.

Daguerreotypie met strijklucht © Nederlands Fotomuseum

Het Fotorestaureerteller © Jan A. Briaans | Job Janssen

Depotverzegeling in het Colestan Palace, Iran © Nederlands Fotomuseum

“ZO WAARHEIDSGETROUW KAN FOTOGRAFIE DUS ZIJN”

- SANDRA SMALLENBURG
NRC HANDELSBLAD

LOPENDE PROJECTEN

Daguerreobase

Het afgelopen jaar is hard gewerkt aan de uitbreiding en verbetering van de Daguerreobase.org, een internationale database waarin afbeeldingen van daguerreotypieën met hun historische en technische gegevens worden verzameld. Samen met de restaurator van het Fotomuseum Provincie Antwerpen werd een projectvoorstel ingediend voor het verkrijgen van Europese subsidie voor het toevoegen van beschrijvingen van daguerreotypieën uit geheel Europa en het verbeteren van de functionaliteit van de databankstructuur. Deze aanvraag werd in de eerste ronde niet gehonoreerd. Inmiddels is een tweede aanvraag in voorbereiding.

Project collectie Ermakov

Reeds tien jaar is het Fotomuseum bezig met het coördineren en uitvoeren van de restauratie en het toegankelijk maken van de fotocollectie van de negentiende-eeuwse, uit Georgië afkomstige fotograaf Dmitiri Ermakov. Deze collectie bevindt zich in het Georgisch Nationaal Museum in de hoofdstad van Georgië, Tblisi. Dit project is in oktober 2010 afgerond. Alle in 2005 in het archief aanwezige glasplaten en afdrukken werden gereinigd en verpakt. Van de 115 aan Ermakov toegeschreven verkoopalbums zijn er 80 gerestaureerd en in het collectieregistratiesysteem zijn meer dan 19.000 beschrijvingen met beeld opgenomen. Dit maakt dat ongeveer 90% van Ermakov's beeldmateriaal digitaal beschikbaar is. De Stichting Horizon heeft het project de afgelopen tien jaar genereus gefinancierd.

De vijf door het museum opgeleide Georgische collega's zijn door het Georgisch Nationaal Museum in dienst genomen. Zo kunnen zij opgedane kennis inzetten voor het conserveren van andere collecties. Pridon Lobjanidze, die door ons is opgeleid tot restaurator van albums, zal eerst de

“BIJ HAAR SPATTEN
DE GEUREN, GELUIDEN
EN SMAKEN VAN HET
FOTOPAPIER”

- SANDRA SMALLENBURG
NRC HANDELSBLAD

nog niet behandelde fotoalbums van Ermakov restaureren en daarna betrokken worden bij het opzetten van nieuwe restauratieateliers voor de Georgische Nationale Musea. Op dit ogenblik adviseert het museum het Georgisch Nationaal Museum over een internationale reizende tentoonstelling met het werk van Ermakov.

Gammastraling

Het onderzoek naar de toepassing en effecten van gamma-straling voor het behandelen van met schimmel of ongedierte geïnfecteerde archiefmaterialen wordt in de loop van 2011 afgerond.

Conditie acetaat

Dorothee Clermontel, vierdejaars studente aan de restauratorenopleiding in Parijs, kreeg de opdracht tot het opstellen en uitvoeren van een acetaat-survey voor de negatievencollectie van het museum. De uitkomst van dit survey levert veel kennis op over de conditie van het acetaatmateriaal in de collectie. Daarnaast deed zij een onderzoeksvoorstel over de vraag hoe snel fotografisch materiaal zich aanpast aan veranderende klimaatcondities.

NIEUWE UITDAGINGEN

In juni bracht hoofdrestaurator Herman Maes, op uitnodiging van de Academie voor Kunsten, een bezoek aan Teheran voor het geven van een driedaagse workshop over het herkennen van fotografisch materiaal en het behoud en beheer van fotocollecties. Aansluitend werd een bezoek gebracht aan de fotocollectie van het Golestan-Palace. Het is een collectie met een indrukwekkend aantal fotoalbums en negentiende eeuwse fotografie, onder andere van de hand van Sjah Nasser-E-Din. Deze collectie verdient aandacht, zodat een vervolgbezoek voor de hand ligt.

Barack et Michelle Obama © Callie Shell

ALGEMENE ZAKEN

ORGANISATIE

Raad van Toezicht

Het Nederlands Fotomuseum heeft een Raad van Toezicht met zes leden en werkt volgens de Code Cultural Governance. De samenstelling van de Raad bleef in het verslagjaar ongewijzigd. De Raad kwam in 2010 vier keer in vergadering bijeen. Tevens heeft bij het presenteren van de jaarrekening over 2009 een gesprek plaats gevonden tussen de Raad van Toezicht en de accountant van het museum, KPMG.

Organisatiestructuur

Het managementteam bestaat uit de algemeen directeur en vier afdelingshoofden. De afdelingshoofden adviseren de directeur over beslissingen inzake beleid, personeelszaken, financiën en alle andere belangrijke onderwerpen.

In 2010 is kwaliteitszorg een belangrijk speerpunt geweest. Het managementteam heeft, geïnspireerd door het Qmus kwaliteitszorgproject waar het museum aan deelnam, het lopende activiteitenplan met prestatie-indicatoren omgezet in een Balanced Score Card (BSC) en bijbehorende doelstellingen en evalueert de voortgang daarvan per kwartaal.

FACILITAIRE ZAKEN

Beheerstichting Las Palmas Cultuur

De drie culturele instellingen in Las Palmas - SKVR-BeeldFabrick, LP II en het Nederlands Fotomuseum - hebben in 2007 een beheerstichting opgericht voor optimale afstemming van facilitaire en beheerzaken. De samenwerking bestaat uit het beheer van het gebouw Las

Palmas, het gemeenschappelijke gebruik van ruimtes, inkoop van diverse diensten, tarieven en collectieve bedrijfshulpverlening. Deze afspraken zijn vastgelegd in een getekende overeenkomst. Het bestuur van de stichting heeft maandelijks vergaderd.

KWALITEITSZORG

Qmus project

Het museum heeft vanaf juni 2009 samen met vijf andere Rotterdamse musea meegedaan aan het opzetten en invoeren van een kwaliteitszorgsysteem. Gekozen is voor Qmus, een integraal voor musea ontwikkeld kwaliteitszorgsysteem waarin elementen van andere systemen als INK, BSC en ISO zijn verwerkt. De begeleiding van dit project was in handen van Museumadvies Els Thijssen en werd financieel ondersteund door de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur en de Mondriaan Stichting. Het project werd in november 2010 afgerond.

Het Fotomuseum heeft alle procedures voor primaire processen met betrekking tot tentoonstellen, verzamelen, registreren, conserveren, restaureren en algemene/educatieve evenementen beschreven volgens de richtlijnen van het Qmus project. Het project is afgesloten met een landelijke conferentie en de presentatie van een website in november. In het najaar van 2010 is het museum begonnen met het beschrijven van de ondersteunende processen en procedures (werving en selectie personeel, scholing personeel, beoordeling leveranciers, facilitaire zaken, collectiehulpverlening, bedrijfshulpverlening) en de managementreview van de doelstellingen van de Balanced Score Card voor 2010.

“MY WRITTEN DIARIES ARE PRIVATE. MY VISUAL DIARY IS PUBLIC”

- NAN GOLDIN

“EVEN LATER STA JE WEER
AAN HET BEGIN VAN DE
TENTOONSTELLING EN KRIJG
JE EEN FORSE TIK: HET
WRANGE CONTRAST TUSSEN
NEERGANG EN BLOEI”

- FRITS ABRAHAMS
NRC HANDELSBLAD

Visitatie

Het Nederlands Fotomuseum is als erfgoedinstelling met ingang van 1 januari 2009 toegetreden tot de groep musea die behoort tot de zogenaamde culturele basisinfrastructuur. In verband hiermee zal in 2011 de kwaliteit van het museum worden beoordeeld door een landelijke visitatiecommissie. Ter voorbereiding op de Landelijke Visitatie heeft het managementteam de vijf hoofdstukken van de zelfevaluatie voorbereid.

Benchmarking

Het museum doet sinds 2008 mee aan een landelijk benchmark van musea, geïnitieerd door de Vereniging Rijksge subsidieerde Musea (VRM): Museana. Hier vergelijken zo'n 70 musea zich met elkaar op een groot aantal belangrijke kengegevens, zoals bezoekersaantallen, doelgroepen, samenstelling van de formatie, eigen inkomsten, sponsoring en marketinguitgaven. Dit onderzoek laat goed zien waar het museum staat ten opzichte van vergelijkbare musea en biedt mogelijkheden om zaken bij te stellen en goed werkende voorbeelden van elkaar over te nemen.

PERSONEEL

De gemiddelde formatiebezetting was in 2010 in totaal 26,64 fp.

	<u>2010</u>	<u>2009</u>
Totale formatie	26,64	26,15
Mannen	35%	41%
Vrouwen	65 %	59 %
Vaste medewerkers	32	28
Tijdelijke medewerkers	10	9

“THESE PICTURES COME
OUT OF RELATIONSHIPS,
NOT OBSERVATION”

- NAN GOLDIN

Stagiaires

Alle afdelingen hebben minimaal één tot twee stagiaires per half jaar. Er waren op alle afdelingen stagiaires afkomstig van MBO- en HBO-opleidingen en universiteiten, die belangrijke bijdragen aan de resultaten hebben geleverd. Twee stagiaires werden halverwege hun stage wegens wanprestatie naar huis gestuurd.

Scholing

Vanaf 2010 is een jaarlijks scholingsbudget van € 250 per persoon beschikbaar. Medewerkers kunnen zelf een aanvraag voor scholing indienen bij hun leidinggevende. Leidinggevendenden bepalen welke algemene en vakmatige cursussen medewerkers verplicht moeten volgen en welke facultatief zijn. In het afgelopen jaar werden relatief weinig scholingsactiviteiten uitgevoerd. Acht medewerkers hebben de verplichte Bedrijf Hulp Verleningscursus gevolgd en twee medewerkers volgden de cursus ontwerpen met Sketch-Up.

Ziekteverzuim

Het museum heeft het afgelopen jaar een actief preventiebeleid gevoerd om ziekteverzuim te voorkomen en het hoge verzuimpercentage van 7,9 % te verlagen. Het managementteam heeft zieke medewerkers intensief begeleid en gevolgd en leidinggevendenden hebben gesprekken gevoerd met medewerkers die frequent ziek zijn. Mede hierdoor is het ziekteverzuim gedaald van 7,9 naar 4,0/2,6% (incl./exl. zwangerschapsverlof). Het gaat in het museum vooral om kort verzuim (max. 7 dagen) en incidenteel om middellang verzuim (7-43 dagen). Het lange verzuim (43 t/m 365 dagen), dat erg hoog was in 2008 en 2009, is gedaald: slechts één medewerker is langer dan 43 dagen ziek geweest. Twee medewerkers waren in 2010 met zwangerschapsverlof.

“DE MENSEN OP STRAAT
ZIJN ZO AANWEZIG OP
ZIJN FOTO’S, DAT JE DE
AANDRANG HEBT MET HEN
TE GAAN PRATEN”

- WIM BOSSEMA
DE VOKSKRANT

<u>Ziekteverzuim</u>	<u>2010</u>	<u>2009</u>
Duur in dagen	4,68	25
Frequentie	1,85	1,88
Kort verzuim	1,55	1,31
Middellang verzuim	0,86	0,94
Lang verzuim	0,00	5,32

PR EN MARKETING

Bereik en profiel

Het Fotomuseum trok in 2010 ruim 53.000 bezoekers. De meeste bezoekers kwamen voor de tentoonstelling *The Brown Sisters* van Nicholas Nixon en *Poste Restante* van Nan Goldin. De tentoonstelling *QUICKSCAN NL*, die tijdens de Wereldtentoonstelling in Shanghai was te zien, trok in korte tijd ruim 4.500 bezoekers.

De verschillende websites van het museum werden maar liefst 550.000 keer bezocht. Niet alleen werd de eigen website (Nederlandsfotomuseum.nl) druk bezocht, maar ook het eigen You Tube-kanaal en de websites Fotografen.nl, Fotografiebibliotheek.nl, Weblessen.nl, nederlandsfotomuseum.nl en Daguerreobase.org. De nationale fotoagenda Photostart.nl is begin 2010 opgegaan in PhotoQ.nl, de nationale fotografiewebsite, waarvan het Fotomuseum partner is. De bezoekersaantallen van deze site zijn niet in de hier genoemde aantallen meegenomen.

Het Nederlands Fotomuseum heeft een jong publiek. Van de ruim 53.000 bezoekers is het grootste gedeelte (60%) tussen de 18 en 50 jaar. Uit het doorlopend publieksonderzoek blijkt dat het museum veel nieuwe bezoekers (59%) trekt. Ruim 30% van de bezoekers is afkomstig uit Rotterdam of omgeving. Het museum in zijn geheel werd beoordeeld met een 7,5. De tentoonstellingen *Poste Restante* en *70s Photography and Everyday Life* werden het beste beoordeeld (7,3).

© Studio Beige

De museumwinkel © Jan Abraams | Job Buisson

Callie Shell in het Fotomuseum, 2010 © Hans Bol

70s © Eddy Seesing

Gerco de Ruijter, uit 010 Foto Rotterdam © Diafragma Films

“GEEN AANKLACHT TEGEN DE COSMETISCHE INDUSTRIE EERDER ZIJN ZE EEN VIERING VAN FAMILIEBANDEN EN EEN EERBEToon AAN STERKE VROUWEN”

- RELATIE.BLOG.NL

Een nieuw gezicht

In het afgelopen jaar werd hard gewerkt aan het opfrissen van de huisstijl en de ontwikkeling van een nieuwe communicatielijijn. Met de opening van de tentoonstelling *Poste Restante* trad het museum naar buiten met deze nieuwe aanpak, ontwikkeld in nauwe samenwerking met het nieuwe ontwerpbureau Studio Beige.

Klassieke middelen als brochures, promotiekaarten, affiches en advertenties zijn ingezet voor de marketing en communicatie van tentoonstellingen. Het aantal abonnees van de digitale nieuwsbrief groeide gestaag door tot circa 6.000 leden. Verder werden doelgroepgerichte (e-)mailacties opgezet om de contactmomenten met het publiek te vergroten. Een grote landelijke abricampagne werd ingezet bij *Poste Restante*, ondersteund met radiocommercials in de regio Rijnmond en advertenties in drie landelijke dagbladen.

Op het gebied van ‘social media’ heeft het museum gekozen voor een facebook pagina waarbij fans automatisch op de hoogte gehouden worden van de verschillende tentoonstellingen en activiteiten, maar waarbij ook achtergrondinformatie over de tentoonstellingen gegeven worden en fans profiteren van speciale acties. In minder dan een half jaar tijd had het museum bijna 1.000 actieve fans.

Succesvolle zomerarrangementen werden aangeboden samen met Hotel New York en het Wereldmuseum en er zijn arrangementen samengesteld met restaurant Las Palmas van Herman den Blijker, LantarenVenster en Suitehotel Pincoffs. Combicketets en aanbiedingen zijn gemaakt voor bezoekers van onder andere *World Press Photo*, de tentoonstelling *Body Worlds* in LP II, North Sea Jazz Festival en LantarenVenster. Verder zijn de Nederlandse Museumvereniging, BankGiro Loterij, de Vereniging Rotterdamse Musea, Rotterdam Festivals, Rotterdam

“ALS FOTOGRAAF
VERANTWOORDELIJK VOOR
DE MANIER WAAROP ZIJ
OBAMA AAN DE WERELD
PRESENTEERT”

- ROSAN HOLLAK

Marketing, Rotterdampas en Bongo, belangrijke partners om de *leisure* markt en de internationale pers te bewerken.

‘En wie slim is reist spoorlags naar het museum’

In de media heeft het museum het in 2010 wederom goed gedaan, met ruim 660 redactionele artikelen in de traditionele media met een geschatte mediawaarde van bijna 4,5 miljoen euro.

Ook op radio en televisie was het museum regelmatig te zien en te horen. Zo sprak Flip Bool in het radioprogramma *De Avonden* over de tentoonstelling van Frits J. Rotgans, Frits Gierstberg over 70s, Reinier Gerritsen over zijn *Wall Street Stop*, Rein Jelle Terpstra over *Nabeelden* en Andrea Stultiens over haar *Kaddu Wasswa Archief*. Het Radio 1 Journaal besprak onder andere *Tokyo Symphony* van Ed van der Elksen, *WielersportCultuur* met foto's van Stephan Vanfleteren en het nieuwe boek *Nederland, de 1000 beste foto's*. Reinier Gerritsen was te horen op BNR nieuwsradio en bij NCRV *Cappuccino*. Callie Shell, de fotograaf die president Barack Obama al sinds jaren op de voet volgt, was te zien in het RTL Nieuws, *The Brown Sisters* werd besproken in het programma *Vrw. Zkt. Knst.* op Nederland 2 en *Cultura*, Paul de Leeuw besprak het werk van Nan Goldin in zijn nieuwe *MaDiWoDoVrijdagshow* en Michiel Romeyn en Jhim Lamoree deden hetzelfde in hun nieuwe AVRO kunstprogramma *R.E.L.*

Samenwerkingen

Met het programma 'Films in Rotterdam' is het museum een samenwerking aangegaan. Maandelijks sprak Ruud Visschedijk voor dit programma een column uit over fotografie en de activiteiten in het museum. Dit programma is te zien op RotterdamTV.

Een andere bijzondere samenwerking betrof die met de AVRO tijdens de AVRO Fotomaand. Hiervoor werd onder

“LIEFHEBBERS VAN THE WEST WING ZULLEN DE LEZING VAN SHELL ZEKER INTERESSANT VINDEN”

- JAN (MAGAZINE)

andere een fotowedstrijd georganiseerd waarvan de winnaar live bekend werd gemaakt in het AVRO televisieprogramma *Opium TV*. Een vervolg hierop was de AVRO modemaand met een fotoshoot op het dak van het museum. Samen met Holland Doc. organiseerde het museum de themaweek ‘Bekijk de wereld met andere ogen’, een week met documentaires en webfilms over fotografie aangevuld met rondleidingen en workshops in het museum en een prijsvraag voor de kijkers. Een ander nieuw initiatief was de fotowedstrijd *Focus on SAIL* dat het museum organiseerde samen met haar ‘nieuwe’ sponsor ABN AMRO.

De drie culturele instellingen in Las Palmas - het Nederlands Fotomuseum, LP II en de SKVR BeeldFabriek - trekken regelmatig samen op. Door gerichte acties (combi-tickets, advertenties en radiospots) wordt het imago van het gebouw Las Palmas versterkt en profiteren we van elkaars netwerk. Daarnaast organiseren we activiteiten waar we samen beter van worden: een ontvangst voor relaties en sponsors, tentoonstellingen als *WielersportCultuur*, met foto’s van Stephan Vanfleteren, de Rotterdamse Museumnacht en de website inLaspalmas.nl

Samenwerking wordt ook gezocht met de andere partijen op de pier voor versterking van het imago van de pier, verbetering van de structuur en ontwikkeling van nieuwe producten en activiteiten. Met de volgende partijen zit het museum rond de tafel en/of heeft het reeds samenwerking opgezet: LP II, SKVR BeeldFabriek, Nieuwe Luxor, Hotel New York, Infocentrum Wilhelminapier, Café Rotterdam, Theater Walhalla (Katendrecht), Restaurant Las Palmas en sinds oktober 2010 het nieuwe LantarenVenster. Op Twitter is sinds de komst van LantarenVenster steeds vaker te lezen dat men er een cultureel dagje van maakt op de pier, met een bezoek aan het museum, een filmvoorstelling en een hapje en een drankje in een van de restaurants.

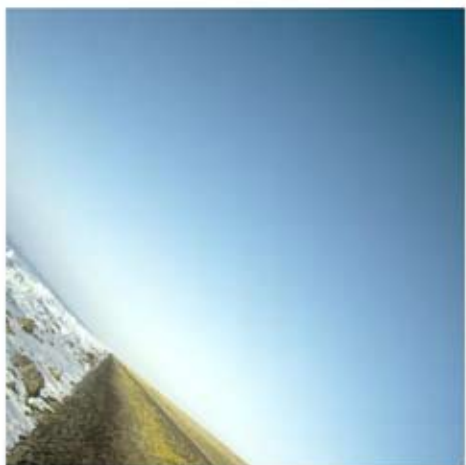
“YOU WILL FIND YOURSELF
COMFORTABLY WANDERING
AROUND FOR HOURS”

- ANNE LISE FRANCIS
FUSED MAGAZINE

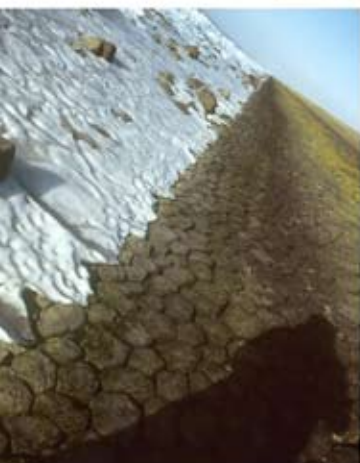
ZAKELIJKE ACTIVITEITEN

De zakelijke activiteiten van het museum hebben betrekking op een drietal terreinen: de museum- en webwinkel, het Illy Museumcafé en de verhuur van ruimten, onder meer ten behoeve van evenementen. Per saldo is 2010 voor de omzet van onze zakelijke activiteiten een goed jaar geweest. Zo is de omzet van de museumwinkel met € 33.000 gestegen tot € 155.000. Weliswaar is de omzet van het Illy Museumcafé gestegen naar € 25.000, maar door de hoge personeelskosten is dit onderdeel nog niet winstgevend. Omdat het Museumcafé een basisvoorziening is, wordt een klein verlies voor lief genomen.

De verhuur van vergaderruimten aan zakelijke relaties en sponsors heeft het afgelopen jaar een hogere omzet dan in 2009 opgeleverd.

Driete, dike, Noordooipolder, 1987 © Jeroen Dekkers / Nederlands Fotoseum

BIJLAGEN

HET NEDERLANDS FOTOMUSEUM BEDANKT

Raad van Toezicht

De heer R.J. Vles – voorzitter

De heer B.R.H. Wentrup – secretaris/penningmeester

Mevrouw K. Krijgsman

De heer N.J. Surber

Mevrouw W. Sütö

De heer A. Ribbens

Adviescommissie collecties

Mattie Boom – conservator fotografie Rijksmuseum

Anneke van Veen – conservator fotografie Stadsarchief
Amsterdam

Jannes Linders – fotograaf

Hripsimé Visser – conservator fotografie Stedelijk Museum
Amsterdam

Subsidiënten

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Gemeente Rotterdam

Prins Bernhard Cultuurfonds / Wertheimer Fonds

Mondriaan Stichting

Founders Las Palmas

OVG Projectontwikkeling

Havenbedrijf Rotterdam

Hoofdsponsors

BankGiro Loterij

ABN AMRO

Loyens & Loeff

Sponsors

HP – Nederland (Hewlett-Packard)
Bouwfonds Cultuurfonds
Stichting ter Bevordering van Volkskracht
Erasmusstichting
Stichting Dioraphte
G. Ph. Verhagen Stichting
VSBfonds
Provimi Holding B.V.
Jurriaanse Stichting
KPN
Stichting Elise Mathilde Fonds
ANWB Fonds
K.F. Hein Fonds
Swart van Essen Stichting
Van Capellen Stichting
KPMG
Bentham Crouwel Architecten
Bouwcombinatie Strukton-Jurriëns vof
ING Real Estate
MK2

Projectondersteuning

Mondriaan Stichting
SNS Reaal Fonds
Sem Presser Fonds
Senter Novem

Schenkers aan de collectie

Kees Broos (Arnhem)
Maurice Frederiks (Haarlem)
Marinus Kanaar (Den Haag)
Ruud Krooswijk (Krimpen a/d IJssel)
Herman Maes (Antwerpen)
Openbare Bibliotheek Rotterdam
B. Piederiet (Breda)
Hans Rueb (Stolwijk)
Frank (Y.R.F.) Steensma (Haren)

Marian Vlasman (Amsterdam),
Dolf van Weezel Errens en Eef Bergsma (Hempens)

Samenwerkingspartners

Academy of Arts, Tehran, Iran

Aim at Art

Admira, Milaan

Albertina, Wenen

Antenna-men, Rotterdam

Aon, Amsterdam

ARCP, Parijs

Argos

Arminius, Rotterdam

Art Rotterdam

Artslide, Santenay

AVRO

Beam Systems, Amsterdam

BoekieBoekie

Breda Photo

Bongo

Café Rotterdam

Camera Austria, Graz

Camionontwerp, Amsterdam

Centraal Museum, Utrecht

Centrum van de Fotografie

City Media, Rotterdam

CJP

CNA, Centre National de l'Audiovisuel, Luxemburg

C/O Berlin, International Forum for Visual Dialogues

Cultuurscouts van het Oude Noorden, Charlois en

Hillegersberg/Schiebroek.

Dag van de Rotterdamse Geschiedenis

Diafragma Films, Rotterdam

De Jong Gortemaker Algra, Rotterdam

DeWilhelminapier.nl

Douglas Heingartner, Amsterdam/New York
Rob Duyser Productions, Rotterdam

Erasmus Universiteit Rotterdam

Films in Rotterdam

Finnish Museum of Photography, Helsinki

Fonds BKVB, Amsterdam

De Fotobond

Fotodok, Utrecht

Fotografie - magazine

Fotomuseum Braunschweig

Fotomuseum Den Haag

FotoMuseum Provincie Antwerpen

Fratelli Alinari, Napels

Fundación MAPFRE, Madrid

Fw:

Gemeentearchief Den Haag

Gemeentearchief Rotterdam

Gelders Archief, Arnhem

Eric de Geus, Rotterdam

Georgian National Museum, Tbilisi, Georgië

Global Debate, Nijmegen

Goethe-Instituut Rotterdam/Amsterdam

Hans Gremmen, Amsterdam

Hatje Cantz

Havenbedrijf Rotterdam

Hilton Hotel, Rotterdam

Holland Doc

Ron de Hoog lijsten, Vlaardingen

Hotel New York

Holland Pass

Huis Marseille, Amsterdam

Hungarian National Museum, Boedapest

ICN, Amsterdam

ICP, New York
Idea Books, Amsterdam
InteArt, S.L., Madrid
iPlot Visuele Communicatie, Rotterdam

Jap Sam Books, Rotterdam
Joop de Jong, Rotterdam

Katholieke Universiteit Leuven, Leuven
Det Kongelige Bibliotek, Kopenhagen, Denemarken
Kunstenaars en Co

La Fabrica, Madrid
LantarenVenster, Rotterdam
Laurent Langlois, Santenay
Lieven Gevaert Study Center for Photography, KU Leuven
LP II, Ruimte voor stedelijke cultuur, Rotterdam
Ludion uitgeverij, Antwerpen

Mandeep Photography, Rome
Mapfre, Madrid
Master Photographic Studies, Universiteit Leiden
Mediastorm, New York
Ministerie van Defensie, Instituut Militaire Geschiedenis,
Den Haag
Moravia Galery, Brno
Mothership, Rotterdam
Musée Carnavalet, Parijs
Museum Boijmans Van Beuningen, Rotterdam
Museum Ludwig, Keulen

NAi Uitgevers, Rotterdam
Nan Goldin Studio, Paris en New York
Nationaal Archief, Den Haag
National Library of Norway, Oslo
De Nederlandse Fotovakschool
Nederlandse Museumvereniging
Nieuwe Luxor, Rotterdam

Nikon Nederland
North Sea Jazz Festival, Rotterdam
North Sea Round Town, Rotterdam
NRC Handelsblad
NRC Next

PaceMcGill Gallery, New York
Paradox, Edam
Paul Wombell, Londen
Pegasus Events, Rotterdam
Pictura Imaginis, Heiloo
p/f - magazine
PHotoEspaña, Madrid
PhotoQ, Amsterdam
Pluimen, Rotterdam
Post Editions, Rotterdam
Proefde aandacht.nl
Profilex, Amsterdam
Prospektor, Amsterdam

RAAF projecten, Rotterdam
Restaurant Las Palmas, Rotterdam
Rijksmuseum, Amsterdam
RKD, Den Haag
RN, Amsterdam
ROest, Rotterdam
Peter Romkema Licht, Amsterdam
Rotterdam Festivals
Rotterdam Marketing
Rotterdampas
Rotterdamse Schouwburg

SAIL 2010
Sensational Mix, Rotterdam
Siebolthuis, Leiden
SKOR, Amsterdam
SKVR, Rotterdam

SKVR Beeldfabriek, Rotterdam
Spaarnestad Photo, Haarlem
Stadsarchief, Breda
Steenbergen Stichting
Stedelijk Museum Amsterdam
Steidl, Göttingen
Stichting Horizon, Naarden
Streekarchief Bommelerwaard, Zaltbommel
Studie en documentatiecentrum, Leiden
Suitehotel Pincoffs
SuopLab, Amsterdam
Swoon, Sign & Visual, Barendrecht

Technische Sammlungen Dresden
Museen der Stadt Dresden
Rein Jelle Terpstra, Amsterdam
Thorbecke Voortgezet Onderwijs
TNO, Delft
Transart, Rotterdam
Treterzi, Rome

Verbond van Verzekeraars, Den Haag
Vereniging Musea Rotterdam
Vice Media, Amsterdam
Enrica Vigano, Milaan
Villa Zebra, Rotterdam
Jeroen de Vries Photographyworks, Amsterdam

Waterbus, Dordrecht
Week van de Geschiedenis
Wereldmuseum, Rotterdam
Wilcovak, Hoogeveen
Willem de Kooning Academie, Rotterdam
World Press Photo

Galerie Zink, München

Bruikleengevers tentoonstellingen

Maifre, Madrid

Matthew Marks, New York

Musée National d'Art Moderne Centre Pompidou, Parijs

Museum of Modern Art, New York

Nina and Michael Zilhka, Houston

En

alle jaarkaarhouders van en bezoekers aan het Nederlands Fotomuseum.

TENTOONSTELLINGEN IN HUIS

QUICKSCAN NL #01 | Fotografie Nu

16.JAN_24.MEI.2010

De laatste jaren ontwikkelt zich in ons land een nieuwe mentaliteit en een grotere artistieke vrijheid onder fotografen en beeldend kunstenaars die met fotografie werken. Een nieuwe generatie geeft de fotografie een heel ander aanzien, onderzoekt wat fotografie (nog) is en rekt daarbij de grenzen van het medium verder op. *QUICKSCAN NL#01* legde de vinger aan de pols van de Nederlandse fotografie. De verschillen tussen 'documentair' en 'geënceneerd' vervagen, er is meer artistiek onderzoek en gebruik van verschillende media naast elkaar en fotografen werken conceptueler. Ook het fotoboek wint aan populariteit. Langzamerhand ontstaan nieuwe referentiekaders, waaronder de geschiedenis en techniek van de fotografie zelf, het medium film, de beeldcultuur en het *world wide web*.

Deelnemende fotografen en kunstenaars waren Jan Adriaans, Michael Anhalt/Meike Eggers, Kim Boske, Club Donny, Fw., Rob Hornstra/Arnold van Bruggen, Anouk Kruithof, Lucia Nimcova, Paulien Oltheten, Jaap Scheeren, Kim Bouvy, WassinkLundgren, Orna Wertman, Luuk Wilmering, Martine Stig, Katja Mater, Eva-Fiore Kovakovsky, Melanie Bonajo, Andrea Stultiens, Petra

“EUROPA HOUDT VAN DE
FOTOGRAFEN, JE KUNT
GEWOON VRIJ RONDLOPEN”

- CALLIE SHELL

“WAT 70S BIEDT IS EEN
FIJNE, INHOUDELIJKE
KEUZE VOOR EEN AANTAL
MEESTERLIJKE FOTOSERIES”

- SANDRA SMALLENBURG
NRC HANDELSBLAD

Stavast, Awoiska van der Molen, Bas Fontein en Wytske van Keulen.

Bij de tentoonstelling is de publicatie *QUICKSCAN NL#01 Fotografie Nu* verschenen met foto's van alle deelnemende fotografen en kunstenaars en een tekst van samensteller Frits Gierstberg. Hans Gremmen verzorgde de grafische vormgeving van tentoonstelling en publicatie, Claudia Küssel maakte een passend ruimtelijk ontwerp.

70s | Photography and Everyday Life

05.JUN_19.SEP.2010

De zomer van 2010 was gewijd aan een internationale thematentoonstelling waarin specifieke ontwikkelingen in de fotografie werden geanalyseerd en getoond. Het doel was een bijdrage te leveren aan de geschiedschrijving en het debat over belangrijke ontwikkelingen in de internationale fotografie. De tentoonstelling ging in op een aantal maatschappelijke ontwikkelingen zoals de opkomst van de consumptiemaatschappij en het effect van de televisie op het privéleven. *70s | Photography and Everyday Life* bevatte werk van onder anderen Allan Sekula, Christian Boltanski, Cindy Sherman, Claudia Andujar, David Goldblatt, Ed van der Elsken, Hans Peter Feldmann, Karen Knorr, Malick Sidibé, Sophie Calle en Victor Burgin. De samenstellers Paul Wombell (UK) en Sergio Mah (P) lieten in deze expositie zien dat de jaren zeventig een internationaal scharnierpunt vormden voor erkenning van de fotografie als autonoom uitdrukkingsmiddel. Deze tentoonstelling werd samengesteld geproduceerd door La Fabrica, Madrid en was eerder te zien in Madrid tijdens PHotoEspaña 2009. Er verscheen een Engelstalige catalogus.

Nan Goldin | Poste Restante

02.OKT.2010_09.JAN.2011

De Amerikaanse fotografe Nan Goldin is beroemd geworden met haar fotoserie en boek *The Ballad of Sexual Dependency* uit 1986. Goldin was zichtbaar betrokken bij het leven aan de zelfkant. *The Ballad* was daardoor

“NIEMAND DIE ZO DICHT BIJ
ZIJN ONDERWERP DURFDE
TE KOMEN ALS ZIJ”

- JOS BLOEMKOLK
HET PAROOL

grotendeels ook autobiografisch: fotograferen was voor haar een manier van overleven. Deze tentoonstelling concentreerde zich op een unieke en voor haar werk zeer karakteristieke presentatievorm: de slideshow – die even uniek aan de fotografie kleeft. Hierin wordt het kijken naar foto's gecombineerd met het luisteren naar muziek, wat tot een bijzondere (en meeslepende) ervaring leidt, een onvergetelijke *experience*. Ofschoon zo typerend voor het werk van Goldin, was een dergelijke tentoonstelling nog niet eerder gemaakt. *Poste Restante* omvatte vier slideshows, plus acht collages die Goldin sinds enige tijd vervaardigt en die nog niet eerder in Nederland waren getoond: *The Ballad of Sexual Dependency* (1978-1986, samengesteld tussen 1981 en 1996) *All by Myself* (1986-1996, samengesteld tussen 1992-1996) *Heartbeat* (2000-2001, samengesteld in 2001) *The Other Side* (1972-1992, samengesteld in 1994) De tentoonstelling kwam tot stand in samenwerking met de Nan Goldin Studio in New York en Parijs en met C/O Berlin. Zij werd samengesteld door Markus Jans en Felix Hoffmann. De fraaie theatrale vormgeving was in handen van Suopulab in Amsterdam.

Nicholas Nixon | The Brown Sisters 1975-2009
Uit de collectie FUNDACION MAPFRE

09 JAN_28.MRT.2010

In 1975 maakte de Amerikaanse fotograaf Nicholas Nixon (1947) voor de eerste keer een groepsportret van de vier zusjes van de familie Brown. Hij besloot dit vaker te doen en stelde zichzelf een paar simpele beperkingen: één portret per jaar; geen contextuele informatie geven; alleen de gezichten en een deel van de lichamen fotograferen; werken met een groot formaat camera (8x10 inch) en alleen contactafdrukken maken; altijd in zwart-wit; de vier zusjes altijd in dezelfde volgorde in beeld, van links naar rechts: Heather, Mimi, Bebe en Laurie. Het leverde een unieke en een van de meest fascinerende reeks portretten in de geschiedenis van de fotografie op. Het Museum of

“ALSOF JE KIJKT NAAR EEN
TABLEAU VIVANT. OF NAAR
EEN ZEVENTIENDE-EEUWS
SCHUTTERSSTUK”

- ROSAN HOLLAK
NRC HANDELSBLAD

Modern Art in New York wijdde er voor het eerst in 1999 een expositie en een boek aan. De tentoonstelling in het Fotomuseum was in zijn geheel afkomstig uit de collectie van Fundación Mapfre, Madrid, dat voor de gelegenheid een nieuw boek over *The Brown Sisters* uitbracht.

Tokyo Symphony | Ed van der Elsken's 'Unvollendete'
03.APR_20.JUN.2010

Van der Elsken fotografeerde vanuit zijn persoonlijke intuïtie, veelal op straat, op zoek naar mensen die hem intrigeerden. Als hommage aan de stad die hij liefhad en de cultuur die hem in de armen had gesloten werkte Van der Elsken gedurende de laatste periode van zijn leven aan een audiovisuele presentatie. Deze moest zijn ervaringen met het spektakel van de megapolis Tokio overbrengen op de toeschouwer. Door zijn vroege overlijden heeft hij deze presentatie echter nooit kunnen realiseren. Researcher Frank Ortmanns vond in 2006 in Van der Elskens persoonlijke archief de geluidsopnamen terug. Deze ontdekking werd de aanleiding voor het alsnog realiseren van dit bijzondere werk in samenwerking met Paradox en het Fotomuseum, beheerder van het archief van Van der Elsken. Voor de realisatie van de installatie werd gekozen voor gebruikmaking van eigentijdse (digitale) projectietechnieken. Jeroen de Vries maakte een ruimtelijk ontwerp voor de installatie waarin veel contextuele informatie over Van der Elskens liefde voor Japan was opgenomen.

Wall Street Stop | Reinier Gerritsen
26.JUN_12.SEP.2010

Gerritsen fotografeerde in de Underground van New York, om en nabij halte Wall Street. Zijn foto's van metroreizigers monterde hij tot panoramische beelden. Zakenlieden staan geïsoleerd en in zichzelf gekeerd in de zwijgende massa.

Zowel technisch-fotografisch (gemonteerde documentaire) als inhoudelijk (economische crisis) een actueel project. In het werk van Gerritsen resoneren de klassieke fotoseries die Walker Evans (jaren '30) en Bruce Davidson (jaren '80) in de New Yorkse subway maakten.

Kingsley's Crossing | Olivier Jobard

09.JAN_07.MRT.2010

De Franse fotograaf Olivier Jobard reisde enkele jaren geleden mee met Kingsley, een Noord Afrikaanse jongen die vanuit Marokko een gevaarlijke reis per boot naar het Spaanse vasteland maakte in de hoop illegaal Europa binnen te komen. Jobard maakte op basis van dit aangrijpende journalistieke relaas een slideshow met voice-over en een boek. De presentatie kwam tot stand met medewerking van Mediastorm.org en SIPA.

Holland in full colour | Frits J. Rotgans

13.MRT_16.MEI.2010

Frits Rotgans staat bekend om zijn zwart-wit panoramafotografie, gemaakt met behulp van door hem zelf gebouwde camera's. Zijn kleurenfotografie is lange tijd onderbelicht en met name ondergewaardeerd gebleven. Het Fotomuseum, dat zijn nalatenschap beheert, presenteerde een selectie van zijn mooiste kleurenfoto's, die een fraai beeld geven van het welvarende Nederland van de jaren zeventig van de 20ste eeuw. Hans Bol bewerkte de scans en maakte de digitale afdrucken op groot formaat.

Jouw Stad als Kunst | AVRO fotowedstrijd

09.APR_16.MEI.2010

Presentatie van de tien beste foto's van de AVRO Fotografieprijs. De hele maand maart stond *AVRO Kunst* in het teken van fotografie, waaraan het Fotomuseum verschillende bijdragen heeft geleverd. Een belangrijk onderdeel van deze maand was de fotowedstrijd 'Jouw Stad als Kunst'. Met ruim 2.800 inzendingen was de wedstrijd een groot succes. De jury bestond uit Martijn van den

“INDRUKWEKKENDE EN
VAAK ONTROERENDE
TENTOONSTELLING”

- ARNO HAIJTEMA
DE VOLKSKRANT

Broek, hoofd Collecties van het Nederlands Fotomuseum, fotograaf Hans Wilschut en mode- en reclamefotograaf Carli Hermès. Tijdens de uitzending van *Opium TV* woensdag 7 april 2010 zijn de winnaars bekend gemaakt. De eerste prijs ging naar Martijn Jaarsveld, de tweede naar Mar van der List en de derde naar Simon Duif.

A View from Within

11.JUN_11.JUL.2010

De Zuid-Afrikaanse fotografen Musa Nxumalo en Sydelle Willow Smith zijn ex-studenten van de Market Photo Workshop, in 1989 opgericht door de gerenommeerde Zuid-Afrikaanse fotograaf David Goldblatt om jonge Zuid-Afrikaanse fotografen een kans op opleiding te geven. Nxumalo en Willow Smith werden uitgenodigd om nieuw werk te realiseren voor LADUMA! LADUMA!, een kunstproject op diverse locaties in de Afrikaanderwijk in Rotterdam naar aanleiding van het WK Voetbal 2010. Met hun foto's toonden de fotografen de keerzijde van het toernooi en de impact hiervan op het dagelijks leven in Zuid-Afrika. Om de paar dagen werd deze serie aangevuld met nieuwe foto's die zij via het web toestuurd. *A View from Within* kwam tot stand op initiatief van en in samenwerking met SENSATIONAL MIX.

De Cornelia Maersk | Marcel van Eeden

22.MEI_04.JUL.2010

Ieder jaar verstrekt het Fotomuseum samen met het Havenbedrijf Rotterdam en SKOR een opdracht aan een fotograaf, filmmaker of beeldend kunstenaar om de aanleg van de Tweede Maasvlakte vast te leggen. Na Dorothée Meijer kreeg beeldend kunstenaar Marcel van Eeden een opdracht waarvan de resultaten in het Fotomuseum werden gepresenteerd. Van Eeden maakte een serie tekeningen over het deels waargebeurde, deels fictieve verhaal van de Cornelia Maersk, het schip dat in de Tweede Wereldoorlog bij Hoek van Holland verging. De tentoonstelling kwam tot stand in samenwerking met galerie Zink in München.

“I BELIEVE IN THE
IMAGINATION. WHAT I
CANNOT SEE IS INFINITELY
MORE IMPORTANT THAN
WHAT I CAN SEE”

- DUANE MICHALS

Fringe Phenomena | André Thijssen

10.JUL_12.SEP.2010

Fotograaf André Thijssen maakt al jarenlang foto's van even alledaagse als op het eerste gezicht onooglijke taferelen op straat. Waar ieder ander argeloos aan voorbijloopt, ziet Thijssen een voor zijn verzameling van 'Fringe Phenomena' (Randverschijnselen) geschikt beeld. Een keuze uit deze verzameling foto's werd voor het eerst in het Fotomuseum getoond. Bij uitgeverij d'Jonge Hondt verscheen het gelijknamige boek, met een voorwoord van Erik Kessels.

Dr. Duanus | Duane Michals

18.SEP.2010_02.JAN.2011

De Amerikaanse fotograaf Duane Michals (1932) is niet de enige maar misschien wel de meest aansprekende en daardoor ook invloedrijke grondlegger van de geësceneerde fotografie. Michals, een jeugdvriend van Andy Warhol en al vroeg gefascineerd door het werk van René Magritte, pionierde in 1966 met fotoreeksen waarin hij korte, fictieve verhalen vertelde. Later begon hij bij zijn fotoreeksen korte, handgeschreven teksten te plaatsen, waardoor tekst een integraal onderdeel van zijn werk werd. Hij verzette zich met zijn onderwerpkeuze, werkwijze en presentatievorm tegen de toen dominante fotografie van het 'beslissende moment'. De huidige belangstelling onder fotografen en beeldend kunstenaars voor het vertellen van verhalen en narratieve structuren maakte het relevant om opnieuw naar het oeuvre van deze inmiddels 78-jarige pionier te kijken, die overigens nog steeds actief is. Deze tentoonstelling omvatte een beperkte selectie van zowel de oudere fotoreeksen als nieuw werk. *Dr. Duanus* werd samengesteld door Enrica Viganó en geproduceerd door Admira, Milaan.

De Fotoprijs | Nederlandse Prijs voor Fotografiestudenten

18.SEP_24.OKT_2010

Jaarlijks wordt in het Fotomuseum een aantal prijzen uitgereikt voor jonge, studerende en net afgestuurde

“HOE WAARDEVOL
THIJSSENS DOORLOPENDE
FOTOGRAFISCHE
ONDERZOEK NAAR
RANDVERSCIJNSELEN IS”

- MEREL BEM
DE VOLKSKRANT

fotografen, bedoeld om jong fototalent te stimuleren en foto-(beroeps)opleidingen de kans te geven zich te profileren. De Fotoprijs wordt mogelijk gemaakt door het Verbond van Verzekeraars, Nikon Nederland, de Steenberg Stichting en het Nederlands Fotomuseum. De genomineerde werken worden ieder jaar tentoongesteld in het Fotomuseum en gepubliceerd in een speciale uitgave van *P/f*. De Fotoprijs 2010 kende drie categorieën waarin prijzen zijn te winnen. Voor elk van deze categorieën was een hoofdprijs van € 5.000 beschikbaar. De uitreiking op 28 september vormde de feestelijke afsluiting van de Dag van de Fotografiestudent in het museum.

Categorie eindexamenwerk - Steenberg Stipendium

Winnaar: Hrair Sarkissian (Gerrit Rietveld Academie, Amsterdam)

Genomineerden: Whitney Lemasian (AKV| St. Joost, Breda), Florian van Roekel (KABK, Den Haag), Ana Dasovic (HKU, Utrecht), Anne Geene (AKV| St. Joost, Breda).
Juryleden: Colette Olof (curator FOAM, Amsterdam), Marnix Goossens (fotograaf), Kim Knoppers (curator beeldende kunst, voorzitter).

Categorie 'overige eindexamens' - De Verbond van Verzekeraars

Winnaar: Ernst Coppejans (Fotoacademie Amsterdam)

Genomineerden: Mel Chan (Willem de Kooning Academie Rotterdam), Linelle Deunk (Fotoacademie Amsterdam), Jepke van Hengst (Fotovakschool Rotterdam), Wypke Jannette Walen (Sandberg Instituut Amsterdam), Maarten Weij (Fotovakschool Apeldoorn), Aleksander Willems (Fotoacademie Amsterdam).

Juryleden: Roy Kahmann (eigenaar Galerie Kahmann), Femke Lutgerink (kunsthistoricus, freelance curator), Jochem Wijnands (fotograaf).

Categorie 'fotoboek' - Nikon

Winnaar: Robert Glas (HKU, Utrecht)

Genomineerden: Pip Erken (KABK, Den Haag), Janneke de

“EEN UNIEKE KANS OM HET
WERK VAN DE KUNSTENARES
TE ERVAREN”

- HOLLANDS DIEP

Jong (KABK, Den Haag), Hristina Tasheva (Gerrit Rietveld Academie, Amsterdam), Wouter de Wit (KABK, Den Haag), Adrian Woods (KABK, Den Haag).

Juryleden: Eelco van Welie (directeur NAI Uitgevers), Lex Reitsma (grafisch vormgever), Raimond Wouda (fotograaf).

Het Kaddu Wasswa Archief | Andrea Stultiens

30.OKT.2010_02.JAN2011

Fotograaf Andrea Stultiens vertelt met oude, gevonden en nieuwe foto's het levensverhaal van de 77-jarige Oegandese man Kaddu Wasswa. Bijzonder aan deze man is dat hij de vele activiteiten die hij in zijn leven heeft ontplooid, altijd heeft gedocumenteerd, zowel in beeld als geschrift. In de tentoonstelling combineert Stultiens als in een visuele biografie de privéfoto's van Wasswa met die van zijn kleinzoon (en fotograaf) Arthur C. Kisitu en haar eigen foto's. Het levert een uniek document op over het leven in Oeganda, tijdens en na de koloniale tijd.

TENTOONSTELLINGEN ELDERS

Close to Home

13.MEI_30.MEI.2010

In het Hilton Hotel en andere locaties, Rotterdam

De manifestatie *Close to Home* bracht het werk van een tiental fotografen onder in de lobby's van verschillende Rotterdamse hotels. Het Nederlands Fotomuseum nam op uitnodiging deel en presenteerde groot formaat fotowerken van Bas Princen gemaakt in Dubai, Caïro en Istanboel.

WielerSportCultuur | met foto's van Stephan Vanfleteren

30.JUN_01.AUG.2010

In LP II, Rotterdam

Deze bijzondere fototentoonstelling werd georganiseerd naar aanleiding van de Rotterdamse proloog van de Tour

de France en ging in op het fenomeen van de 'Flandrien'. Foto's van de bekende fotograaf Stephan Vanfleteren waren door samensteller Louis de Pelsmaecker gecombineerd met werk van Vlaamse en Nederlandse dichters. Originele wielertrots en andere objecten maakten de tentoonstelling tevens een must voor elke wielertrotshebber.

QUICKSCAN NL | Trends in de hedendaagse Nederlandse fotografie

17.JUL_07.AUG.2010

In het Dutch Culture House, Shanghai

Het Nederlands Fotomuseum werd door de Netherlands-China Art Foundation uitgenodigd om ten tijde van de Wereldtentoonstelling in Shanghai, in de speciaal daarvoor gehuurde ruimte, het Dutch Cultural Center DCC, een tentoonstelling met Nederlandse fotografie te realiseren. Het Fotomuseum vond de Gemeente Rotterdam bereid deze tentoonstelling financieel mogelijk te maken. Curator Caroline van Courten maakte met Frits Gierstberg een aangepaste selectie uit de tentoonstelling *QUICKSCAN NL #01* die gedurende drie weken in Shanghai te zien was. Deelnemers waren Kim Bouvy, Kim Boske, Wytske van Keulen, Anouk Kruithof, Club Donny en Melanie Bonajo.

PUBLICATIES

De afdeling tentoonstellingen was in 2010 betrokken bij de totstandkoming van een aantal publicaties.

QUICKSCAN NL #01

De publicatie bij *QUICKSCAN NL #01* had de vorm van een krant - het laatste nieuws over de stand van zaken in de Nederlandse fotografie. Grafisch vormgever Hans Gremmen bracht hierin het werk van alle 22 geselecteerde fotografen bijeen en bedacht een extra *insert* waarin de mooiste recente Nederlandse fotoboeken een plaats kregen. Met een oplage van 1.000 werd de krant tegen een laag

“DROWN YOURSELF
IN PHOTOBOOKS THIS
WEEKEND IN ROTTERDAM”

- KUNSTSOOS ON TWITTER

bedrag onder een groot publiek verspreid. Frits Gierstberg schreef een inleiding over hedendaagse ontwikkelingen en lichtte zijn keuzes toe (eigen uitgave).

Wall Street Stop

De gerenommeerde Duitse uitgever Hatje Cantz werd bereid gevonden het boek *Wall Street Stop* van Reinier Gerritsen uit te brengen. Frits Gierstberg schreef een essay over tradities in de straatfotografie en het fotograferen in de metro. Het boek werd internationaal goed ontvangen.

Fringe Phenomena

Fotograaf André Thijssen maakte een selectie van zijn werk en vond Erik Kessels bereid een tweede selectie te maken. Beide kregen een plek in het boek *Fringe Phenomena*, waarin steeds twee foto's op tegenoverliggende pagina's met elkaar werden gecombineerd, zodat een andere beeldende werking ontstond dan in de tentoonstelling (d'Jonge Hondt).

Cornelia Maersk

In een handzaam pocketformaat publiceerde beeldend kunstenaar Marcel van Eeden het beeldverhaal over de *Cornelia Maersk* dat hij in opdracht van het Nederlands Fotomuseum, het Havenbedrijf en SKOR maakte over de aanleg van de Tweede Maasvlakte (eigen uitgave).

The Kaddu Wasswa Archive

In aanwezigheid van de hoofdpersoon presenteerde Andrea Stultiens haar boek *The Kaddu Wasswa Archive* bij de opening van de tentoonstelling (Post Editions).

Nederland, de 1000 beste foto's

Met het nieuwe lijvige boek *Nederland, de 1000 beste foto's*, dat begin december verscheen, presenteert de Belgische uitgeverij Ludion Nederland zoals Nederland bekend staat in het buitenland: progressief, warm en open. Het boek bevat 1.000 foto's van Nederland uit de archieven van het Fotomuseum. Met foto's van Hans Aarsman, Bob van

Dam, Cas Oorthuys en Ed van der Elsken. Het fotoboek laat in 1.000 foto's niet alleen Nederland zien maar ook een dwarsdoorsnede van de rijke collectie van het Fotomuseum.

AANBOD ONDERWIJS

Basisaanbod (Primair onderwijs groep 5 t/m 8)- Workshop Portret, Museumles De Museumkist, Kinderrondleiding

Het aanbod voor primair onderwijs werd vereenvoudigd tot een basisworkshop portretfotografie en een bijzondere museumles over het bewaren van foto's. Verder werd de samenwerking met de SKVR Cultuurtraject voor groep 5/6 voortgezet. Na Cultuurtraject schooljaar 2009-2010 (najaar 2009) is een vervolg ingezet met Cultuurtraject schooljaar 2010-2011 (voorjaar 2011). Door deze verschuiving van najaar naar voorjaar heeft er in het jaar 2010 geen Cultuurtraject voor primair onderwijs plaatsgevonden.

Basisaanbod Workshops Voortgezet onderwijs en MBO Portretfotografie, Beeld & Taal en Straatfotografie

Alle basisworkshops werden dit jaar nog eens aangescherpt en verbeterd. De faciliteiten zijn enorm verbeterd met de komst van twee vaste Minimac computers en een extra - en prettig ingerichte - workshopruimte voor scholen.

Cultuurtraject Verbeeld Je

Voortgezet onderwijs en MBO

'Verbeeld Je' is een jaarlijks succesvol samenwerkingsproject tussen de SKVR en het Nederlands Fotomuseum in het kader van het Cultuurtraject, waarin het leren kijken én leren fotograferen centraal staan. Het programma startte in het Fotomuseum. De groep kreeg eerst een interactieve rondleiding door de tentoonstelling *QUICKSCAN NL #01*. Vervolgens werkten zij verder aan een praktijkopdracht in de SKVR BeeldFabriek, waarbij de leerlingen portretten van elkaar maakten. De foto's werden op een computer samengevoegd tot een eindwerkstuk (collage). Tot slot

kregen zij de gelegenheid hun werkstukken te uploaden op de website van het Fotomuseum. Het project werd door veruit de meeste scholen hoog gewaardeerd: gemiddeld een 8 voor het project als geheel, een 8 voor de tentoonstelling en een 8 als reactie van de leerlingen.

NIEUW Workshop Collectie in Beeld

Onderbouw vmbo/havo/vwo

Een actieve workshop voor het voortgezet onderwijs waarbij aandacht wordt besteed aan de geschiedenis van de fotografie, aan de hand van de educatieve studiecollectie (een verzameling voorbeelden van bijzondere procedés, albums en prints geschikt voor educatieve doeleinden). De workshop is in 2009-2010 medeontwikkeld door een vierdejaar stagiaire van Willem de Kooning Academie. Aan de hand van een drietal opdrachten bestuderen de leerlingen fotografisch materiaal. Met het bestudeerde materiaal maken ze vervolgens een tijdlijn. Deze tijdlijn presenteren ze aan het eind van de workshop aan hun klasgenoten. Aan het einde van de presentaties is het bord gevuld van 1850 tot nu en hebben de leerlingen hun eigen tijdlijn gemaakt.

AANBOD STUDENTEN EN VAKPUBLIEK

De Fotoprijs

Voorafgaand aan de uitreiking van De Fotoprijs 2010 vond *De dag van de Fotografiestudent* plaats. Op deze dag waren er volop lezingen en interviews. Deze werden verzorgd door professionals en grote namen zoals de uit Londen afkomstige fotografen Adam Broomberg en Oliver Chanarin, Ari Versluis en Ellie Uyttenbroek, Sander Nieuwenhuysen, Arjan de Nooy met zijn boek *De Facto* en Frido Troost, directeur Instituut voor Concrete Materie. En ook dit jaar was Ruben Maes weer de gastheer. Zowel de middag- als het avondprogramma waren beide uitverkocht en een groot succes.

“HEERLIJKE GREEP UIT
DE SCHATKIST VAN DE
NEDERLANDSE FOTOGRAFIE”

- JOS BLOEMKOLK
HET PAROOL

Begeleidingstrajecten Pabo Hogeschool Rotterdam

Ook Pabo studenten hebben hun weg weten te vinden naar het museum. In de eerste helft van 2010 is er een intensief begeleidingstrajecten geweest voor de tweedejaars studenten van de Pabo HR&O in het kader van de module Kunsteducatie.

Weblissen en Fotoleren.nl

Met de Willem de Kooning zijn dit jaar de banden verder verstevigd door zowel derde- als vierdejaars studenten van de docentenopleidingen Beeldende Kunst en Vormgeving studenten te betrekken bij de ontwikkeling van online educatief materiaal in de vorm van weblissen. Het levert het museum een schat aan didactische kennis en praktische handvatten op. Deze structurele samenwerking wordt voortgezet binnen het project Fotoleren.nl. De derdejaars studenten ontwikkelen elk jaar een reeks weblissen in samenwerking met het museum. Groepjes vierdejaars ontwikkelen complete projectpakketten voor Fotoleren.nl.

Academiedagen

Elk jaar organiseert het Fotomuseum in september en oktober voor de eerstejaars studenten fotografie van alle Nederlandse en Vlaamse opleidingen de academiedagen. Dit jaar kregen studenten een bibliotheek opdracht, digitale tour en presentatie over het museum en een rondleiding over de tentoonstellingen. Het doel is de studenten te informeren over de mogelijkheden die het museum hen biedt en de drempel voor een bezoek op eigen gelegenheid te verlagen.

Weekend van het Fotoboek

In samenwerking met Kunstenaars & Co, masteropleiding Photographic Studies van de Universiteit Leiden en de website PhotoQ organiseerde het museum ook dit jaar weer het Fotoboekenweekend.

Het fotoboek is een niet weg te denken medium voor

“DOOR DEZE BENADERING
WORDT DUIDELIJK DAT VAN
DER ELSKEN NIET UIT DE TIJD
RAAKT”

- JEROEN WIELAERT
NOS RADIO 1 JOURNAAL

de fotograaf om een verhaal te vertellen. Vandaar dat in de 2010-editie ‘Verhalen Vertellen’ centraal stond. Het programma omvatte interviews, workshops, gesprekken, een (antiquarische) fotoboekenmarkt en een pitch, waarin jonge fotografen hun plannen voor publicaties aan experts ter beoordeling konden voorleggen. Bekende namen uit de internationale fotografiewereld en jong opkomend talent zoals Julian Germain, Theo Baart, Petra Stavast, Erik Kessels en Willem Popelier deden mee aan dit jaarlijks terugkerend evenement. Ook dit jaar waren de kaarten weer snel uitverkocht en was het een geslaagd weekend.

Symposium Fantastische Fotografie

Symposium naar aanleiding van de landelijke fotomanifestatie *Fantastische Fotografie* en de tentoonstelling van Duane Michels in het museum, organiseerde het museum een speciaal symposium. Met bekende namen als Pieter Laurens Mol, Teun Hocks, initiatiefnemer Rommert Boonstra, Ellen Kooi, Jaap Scheeren en Lotte Menkman. Kaarten waren uitverkocht.

New Talent Portfolio Night:

In samenwerking met BLEND en Streetlab vond er in het museum voor het eerst New Talent Portfolio Night plaats. Te midden van de inspirerende omgeving van de Nan Goldin tentoonstelling zaten ruim 25 *masters* klaar om portfolio's van jonge fotografen en ander creatief jong talent te voorzien van feedback, tips en het beantwoorden hun vragen. Masters waren onder anderen Bieneke v/d Does (editor BLEND Magazine), Elza Jo van Reenen, Peter Bas Mensink, Wouter Vandenbrink, Jeroen Everaerts en Pim Top. Een gezellige en succesvolle avond

Themamiddag QUICKSCAN NL#01

In de tentoonstelling *QUICKSCAN NL#01* was het werk van 25 veelal jonge fotografen en kunstenaars samengebracht om zo de nieuwste ontwikkelingen in de Nederlandse fotografie zichtbaar te maken.

Een themamiddag is georganiseerd met verschillende fotografen en andere professionals zoals Hans Gremmen, Marcel Feil, Paulien Oltheten, Femke Lutgerink, Katja Mater en Jelle Bouwhuis.

Het was een drukke, gezellige en inspirerende dag met verschillende invalshoeken en een gevarieerd publiek. Ter afsluiting van de themamiddag werd het nieuwste nummer van Club Donny, met eerdere nummers te zien in *QUICKSCAN NL#01*, gepresenteerd door Arno van Roosmalen op het dak van Las Palmas.

SKVR Summerschool met workshop 'hoe kinderen naar foto's kijken' van Marije van der Hoeven

Voor de SKVR / Summerschool, een programma met tal van workshops en lezingen voor docenten en medewerkers van culturele instellingen in Rotterdam, werd het museum gevraagd een onderdeel te verzorgen. Het museum heeft fotografe Marije van der Hoeven, die veel ervaring heeft met het maken van educatief materiaal voor kinderen, bereid gevonden een presentatie te houden over hoe kinderen naar foto's kijken.

VOOR ALGEMEEN PUBLIEK EN KINDEREN

Gratis rondleidingen op zondagmiddag

Iedere zondag om 14 uur konden bezoekers zich aansluiten bij de gratis zondagmiddagronddleiding.

Grote publieksevenementen

Uiteraard ook tijdens de Rotterdamse Museumnacht organiseerde het museum, als altijd weer samen met de partijen in Las Palmas, LP II en SKVR BeeldFabriek, een spannende avond met workshops nachtfotografie, de muziekvoorstelling *Show me your second face* van pianiste en componiste Tomoko Mukaiyama in LP II en de bewegende fotostudio van David Smeulders. Tijdens het Museumweekend was het museum gratis te bezoeken. In

“DAAROM BEN IK
FOTOGRAFIE GAAN
VERZAMELEN: GEWOON
OMDAT SOMMIGE BEELDEN
ME BIJBLIJVEN EN IK ZE
URENLANG WIL BEKIJKEN”

- HANS KEMNA

het kader van het North Sea Round Town in Rotterdam gaf Ming's Pretty Heroes als opwarmer voor de hoofdact The New Cool Collective Band in LP II, een gratis concert voor de museumentree.

Openingsdagen

De ingezette weg naar grote openingsdagen waarin verschillende activiteiten worden gebundeld is voortgezet. In 2010 organiseerde het museum drie grote openingen: rondom QUICKSCAN NL # 01 - met veel jong publiek en fotografisch talent, rondom 70s en rondom de tentoonstelling van Nan Goldin. Vooral deze laatste was spannend en uitdagend door de komst van Goldin zelf. In 2011 wordt dit traject verder uitgebouwd.

Speciale ontvangsten

Vele bijzondere ontvangsten organiseerde het museum in 2010. Twee wil het museum hier benoemen. Het museum had het genoegen het gezelschap van de Rotterdamse Kringen te mogen ontvangen en alle facetten van het museum te presenteren. Het werd een zeer inspirerende en ontspannen avond. Op 11 november mocht het museum de vakcollega's in de fotografiewereld ontvangen in het museum en restaurant Las Palmas voor het zogenaamde Fotodiner.

Jeugdvakantieland

Dit jaar heeft het Fotomuseum samen met Museum Boijmans Van Beuningen en Villa Zebra tijdens het evenement *Jeugdvakantieland* in Ahoy een museumplein ingericht waar kinderen diverse workshops konden volgen.

Fotowedstrijden

Samen met de AVRO organiseerde het museum een fotowedstrijd tijdens de AVRO Fotomaand. Samen met ABN AMRO organiseerde het museum de fotowedstrijd *Focus on SAIL* tijdens SAIL 2010

“ZIJN MIJN FOTO’S GOED,
OF IS HET OMDAT OBAMA
EROP STAAT? ”

- CALLIE SHELL

Diverse lezingen

Elk jaar organiseert het Nederlands Fotomuseum diverse lezingen. In 2010 waren er onder andere lezingen te volgen van de Duitse fotograaf Boris Becker, de Amerikaanse fotograaf Duane Michals, en Callie Shell, fotografe van *TIME magazine* en voor het Witte Huis.

Verder organiseerde het museum een grote lezingenreeks met *NRC Handelsblad* die werd aangeboden in Amsterdam, Rotterdam en Nijmegen.

Fotografieweekenden voor amateurs

Het Fotomuseum organiseert ook dit jaar weer fotografieweekenden. De aandacht ging dit jaar uit naar de verschillende presentatievormen van fotografie. Deelnemers kregen een audiovisuele presentatie en presentaties met de beste insidertips van deskundige fotografen. Met deze kennis uit de beroepspraktijk gingen zij vervolgens zelf aan de slag en ontdekten zij presentatievormen die het best bij hen en hun werk paste.

Workshopspecial Dag van de Rotterdamse Geschiedenis

Speciaal voor de Week van de Geschiedenis organiseerde het Fotomuseum een workshop Straatfotografie: Land & Water. Onder begeleiding van een fotograaf gingen deelnemers fotograferen op de Kop van Zuid, de plek waar vroeger de passagiersschepen naar de Nieuwe Wereld vertrokken. De deelnemers kregen tips en tricks voor het maken van bijzondere land- en waterbeelden. Na afloop van de workshop zijn de resultaten uitgebreid besproken en was er gelegenheid om het museum te bezoeken.

Workshopspecial: Holland Doc

In samenwerking met Holland Doc werd een workshop Straatfotografie aangeboden. Na afloop van de workshop konden de deelnemers naar de officiële presentatie van *Nabeelden*.

“REINIER GERRITSEN IS EEN
MENSENFOTOGRAAF”

- FINANCIAL TIMES MAGAZINE

De Verhalentafel

In 2008 is het bijzondere project, *Het verhaal achter de foto, migratiegeschiedenis Rotterdam* afgerond en in 2009 is een nieuwe aanvraag ingediend bij ‘Musea in de wijken’ om de verhalen die in 2008 gemaakt zijn te laten rondreizen door de stad. Van het toegekende geld is in 2009 door het productiebureau Mothership een start gemaakt aan de bouw van een verhalentafel. In 2010 is deze voltooid en is de verhalentafel langs verschillende locaties gaan reizen, zoals tehuizen voor ouderen van zorginstelling Laurens, LCC’s en openbare plekken zoals verschillende bibliotheken in Rotterdam. Er is wegens succes een nieuwe subsidie aanvraag ingediend om de verhalentafel uit te breiden. Deze is reeds toegekend waardoor de verhalentafel in 2011 weer een vervolg zal krijgen.

COLLECTIES

Totaal aantal objecten in beheer: 3.750.000
Aantal in 2010 verworven objecten: 250.000, waarvan archief Hannes Wallrafen bestaat uit ca. 225.000 objecten.

Het Fotomuseum gebruikt twee databases: Memorix (collectieregistratiesysteem en beeldbank) en FileMaker (collectiebeheerssysteem voor intern gebruik).

Memorix

Totaal aantal records (beschrijvingen): 568.542
Totaal aantal scans: 115.643
Aantal in 2010 toegevoegde records (beschrijvingen): 27.962
(Voorzien was een toevoeging van 20.000 records)
Aantal in 2010 toegevoegde scans: 5.662

FileMaker

Totaal aantal records (beschrijvingen): 28.665
Aantal in 2010 toegevoegde records (beschrijvingen): 654

AANWINSTEN 2010

11 schenkingen, 9 in beheer verkregen archieven/
bruiklenen, 16 aankopen

Archief Ger Dekkers (1929)
Archief Koen Lenarts (1926)
Archief Hannes Wallrafen (1951)
Gedeelte archief Gré Bergsma (1925)
Gedeelte archief Haagsche Fotokring (HFK) (1938-2008)
Gedeelte archief Piet Frederiks (1926-2006)
Henze Boekhout (1947)
Koos Breukel (1962) **
Esther Elenbaas-de Hartog (1905-1998)
Zachary Formwalt (1979)
Anne Geene (1983)
Gert Jan Kocken (1971)
Michael de Kooter (1979)
Helena van der Kraan (1940)
Hans van der Meer (1955)
Willem Popelier (1982)
Andrea Stultiens (1974) **
Rein Jelle Terpstra (1960)
Koen Wessing (1942) **
Anonieme en diverse (amateur)fotografen

DE FOTOMUSEUMCOLLECTIE

Archieven (collecties) in beheer
Freek Aal (1923-2004)
ABC Press (1947)
Oscar van Alphen (Cees Nieuwenhuizen) (1923-2010) **
G. Azings Venema (1869-1936)
Heinz Baudert (1915-2003)
Katharina Eleonore Behrend (1888-1973)
Herbert Behrens (1931)

Lood van Bennekom (1905-1978)
Nol Binsbergen (1908-1945)
Diana Blok (1952) / Marlo Broekmans (1953)
Adriaan (1875-1940) en Dick Boer (1906-1986) **
Hans de Boer (1927-1989)
Jan den Boestert (1910-1992) **
Jo Bokma (1913)
Charles Breijer (1914)
Norbert Buchsbaum (1925-1998)
Adolphe Burdet (1860-1940)
Bert Buurman (1915-1998)
Paul Citroen (1896-1983)
Martien Coppens (1908-1986)
Violette Cornelius (1919-1998)
Frans de la Cousine (1945-1998)
Bob van Dam / Combipress (1928-2002)
A.J.A.A. Dingjan (1893-1966)
A.J. Dingjan (1927-1985)
Cobie Douma (1914-2001)
Miek Douw (1915-2003)
Adriaan Dronkert (1914-2002)
Bernard Eilers (1878-1951)
Wally Elenbaas (1912-2008) **
Ed van der Elksen (1925-1990) **
Mattheus Engel (1940)
John Fernhout (1913-1987)
Galerie Fotomania
Foton / Ton den Haan (1937)
Adriaan Friesendorp (1875-1936)
Cor Geljon (1928-2005)
Chas Gerretsen (1943)
Cok de Graaff (1904-1988)
Julius Guggenheimer (1885-1943)
Bert Haanstra (1916-1997)
Kees Hana (1910-1975)
J.J. Hansma (1887-1971) **
Paul Hartland (1910-1991)
Robert de Hartogh (1942)

Fred Hazelhoff (1925-2002)
W.F. van Heemskerck Düker (1910-1988)
Dop Heijns (1918-1995)
Jacob Heimans (1889-1978)
Fons Hellebrekers (1901-1994)
Dirk de Herder (1914-2003)
Lex de Herder (1927-2000)
J.J.C. (Jacob) van der Hoeven (1872-1967)
Henk van der Horst (1912-1942)
Bertha van der Horst-Dikker (1907-1991)
Leo Hübscher (1903-1992)
Menno Huizinga (1907-1947)
Peter Hunter (1913-2006)
Nico Jesse (1911-1976)
Eddy de Jongh (1920-2002)
Cees N. Jongkind (1924)
Paul Julien (1901-2001)
Jan Kamman (1898-1983)
Ata Kandó (1913)
Jan Kann (1908-1965)
Hans Katan (1924)
Jan van Keulen (1913-1994)**
D. de Kijzer (1849-1930) en J.M.R.A. de Kijzer (1891-1974)
G. Kiljan (1891-1968)
Aart Klein (1909-2001)
F.P.J. Kooijmans (1907-1997)
Ary W.G. Koppejan (1919)
Boris Kowadlo (1911-1959)
Esther Kroon (1966-1992)
Dolf Kruger (1923)
Egbert Kunst (1921-1998)
J.C. Ladiges (1913-1987)
Frits Lamberts (1920-2007)
W.F. Leijns (1884-1966)
Cornelis (1889-1962) en Peter de Leijser (1920-2005)
Manuel van Loggem (1916-1998)
Lucebert (1924-1994)
Jan van Maanen (1913-1979)

Willem van Malsen (1893-1985)
J.R. Mandos (1924)
Werner Mantz (1901-1983) **
Frits Marmelstein (1870-1957)
Peter Martens (1937-1992) **
Wies Meertens (1915-1991)
Victor Meeussen (1911-1986)
Marius Meijboom (1911-1998)
Cees van der Meulen (1921-1990)
Corrie Meyer-Kattenburg (1910-1995)
Kees Molkenboer (1907-1987)
Wim de Mooij van Wieringen (1915-1999)
Egbert Munks (Herrie van Borssum Waalkes) (1932-1994)
Nico Naeff (1918-1988)
Wim Noordhoek (1916-1995)
F.J. Nusink (1881-1967)
Evert van Ojen (1886-1964)
Jaap d'Oliveira (1908-1978)
Cas Oorthuys (1908-1975)
Cas van Os (1907- ca. 1980)
Leen van Oudgaarden (1904-1960)
Hans Pelgrom (1939-1980)
Nol Pepermans (1920-2007)
Hans Poley (1924-2003)
Bas Roodnat (1930-2004)
Frits J. Rotgans (1912-1978) **
Jan Schiet (1921-1964)
Paul Schuitema (1897-1973)
Hans Sibbelee (1915-2003)
Hans Spies (1905-1973)
Alfred van Sprang (1917-1960)
Paul Louis Steenhuizen (1870-1940)
Wim K. Steffen (1907-1998)
Jan Pieter Strijbos (1891-1983)
Richard Tepe (1864-1952)
Pieter Gerbrand van Tienhoven (1875-1953)
Ellen Thorbecke (1902-1973)
Maria Toby (1936-1984)

Henk Tromp (1926)
Hugo Tutein Nolthenius (1863-1944)
Jan Rudolph Tutein Nolthenius (1857-1941)
Gerda van der Veen (1936-2006)
Louise van der Veen (1909-1997)
Olof Veltman (1925-1978)
Claar Verdenius-Pronk (1915-1996)
Carel de Vogel (1922-2005)
Puck Voûte (1911-2003)
Jan Vrijhof (1907-1986)
Sam Waagenaar (1908-1997)
Hein Wertheimer (1913-1997)
Lies Wiegman (1927)
Ed van Wijk (1917-1992)
C.J.W. Wijnaendts (1898-1987)
Meinard Woldringh (1915-1968)
Hans Wolf (1909-1992)
Steef Zoetmulder (1911-2004)
Piet Zwart (1885-1977)

En verder werk van onder anderen

Anonieme Zuid-Afrikaanse straatfotografen (amateur en professioneel)
Hans Aarsman (1951)
Theo Baart (1957)
W.J. Beekman (1893-1976)
Wout Berger (1941)
Koos Breukel (1962) **
Carel Blazer (1911-1980)
Paul Bogaers (1961)
Hans Bol (1957)
Kim Boske (1978)
Michal Butink (1975)
Sarah Carlier (1981)
Nicole Carstens (1958-2001)
Jan Dietvorst (1953)
Ad van Denderen (1943)
Rineke Dijkstra (1959)

Adrienne van Eekelen (1963)
Hans Eijkelboom (1949)
Wendy Ewald (1951)
J.P. Felix (1917-2007)
Jan M.J.J. Gadiot (1911-1990)
Kees de Graaff (1950)
Arno Hammacher (1927)
Risk Hazekamp (1972)
Carel van Hees (1954)
Maria Hille (1827-1893)
Corine Hörmann (1968)
Wil van Iersel (1965)
Casparinus Jenezon
Geert van Kesteren (1966)
Johan van der Keuken (1938-2001)
Mark Klett (1952)
Luuk Kramer (1958)
Susanne Kriemann (1972)
Ine Lamers (1954)
Bertien van Manen (1942)
Masha Matijevic (1981)
Dorothee Meyer (1973)
Joep Neefjes (1949) / Loodwicks Press Images
Paulien Oltheten (1982)
Sem Presser (1917-1986)
Carl Rensing (1826-1898)
Tony van Renterghem (1919-2009)
Lon Robbé (1946)
Imre Rona (1902-1974)
Frank van der Salm (1964)
Erich Salomon (1886-1944)
Sanne Sannes (1937-1967)
Don Sars (1975)
Joachim Schmid (1955)
Paul Seawright (1965)
Steenbergen Stichting (Marcel Borsten, Linda-Maria
Birbeck, Hanneke Franssen, Hannah Horsch, Mark
Vincent Houston, Thijs Koelink, Christian van der Kooij,

Kim Krijnen, Yvonne Lacet, Jaap Scheeren, Thomas Schlijper, Petra Stavast, Andrea Stultiens
Martine Stig (1972) / Vanessa van Dam (1971)
Andrea Stultiens (1974) **
Siebe Swart (1957)
Michel Szulc-Krzyzanowski (1949)
Bert Verhoeff (1949)
Roy Villevoye (1960)
Simon de Waard (1905-1986)
Hannes Wallrafen (1951)
Cor van Weele (1918-1989)
Hans Werlemann (1948)
Koen Wessing (1942) **

Legenda

*** in 2010 verworven aanvullingen door aankoop, schenking of overdracht (op reeds aanwezige collecties en archieven, of in het museum al aanwezig werk van desbetreffende fotograaf)*

TE VERWERVEN ARCHIEVEN (COLLECTIES)

Kors van Bennekom (1933)
Rees Diepen (1925)
Marianne Dommissie (1927)
Alphons Hustinx (1900-1972)
Helena van der Kraan (1940)
Emiel van Moerkerken (1916-1995)
Eddy Posthuma de Boer (1931)
Ralph Prins (1926)
Dolf Toussaint (1924)

COLLECTIE BESTELLINGEN

type publicatie	opdrachten	beelden
Ansichtkaarten	6	6
AV-producties, ppt en film	13	29
Boeken	84	1269
Folders	3	7
Internet	4	4
Kalenders	2	54
Kranten	13	36
Permanent gebruik; blow-up, Affiches, Point of sale	13	29
Televisie programma's	9	30
Tentoonstellingen	26	90
Tijdschriften	39	84
Aankoop barietfoto	38	77
subtotaal	250	1715
Winkelverkoop		
HP print	37	37
Download thuisprint	41	41
subtotaal	78	78
totaal	328	1793

BEZOEKERSAANTALLEN

Fysiek

Nederlands Fotomuseum	53.033
Tentoonstellingen elders	ruim 10.000

Online

Nederlandsfotomuseum.nl	310.000
Daguerreobase.org	4.900
Fotografiebibliotheek.nl	194.217
Fotografen.nl	41.500
Weblessen.nederlandsfotomuseum.nl	4.500
Youtube-kanaal Fotomuseum	10.300
Photostart.nl	<i>in 2010 opgegaan in PhotoQ.nl</i>

Facebook	ca. 1.000 leden
Enews	ca. 6.000 leden

Bezoekers per tentoonstelling

QUICKSCAN NL#01	22.392 (18 weken)
70s	11.590 (15 weken)
Nan Goldin	17.597 (14 weken)
The Brown Sisters	14.665 (11 weken)
Tokyo Symphony	8.348 (11 weken)

<i>Opbouw bezoekersaantal in %</i>	2010	2009	2008
Volbetalend	17%	16%	15%
Gereduceerd tarief	30%	25%	34%
Museumjaarkaart	35%	27%	23%
Gratis entree	12%	15%	12%
Schoolverband	6%	9%	
Waarvan aan educatieve activiteiten	23%	17%	15%

BALANS	2010	2009
<i>ACTIVA</i>		
<i>Materiële vaste activa</i>		
Inventaris en inrichting	406.132	647.651
<i>Vlottende activa</i>		
Voorraden	158.110	119.584
<i>Vorderingen</i>		
Debiteuren	138.500	134.237
Nog te ontvangen subsidies	147.326	207.780
Overige vorderingen en overlopende activa	133.867	85.205
<i>Liquide middelen</i>		
	202.103	175.214
SOM	1.186.038	1.369.671
<i>PASSIVA</i>		
<i>Eigen vermogen</i>		
Algemene reserve	139.285	129.416
<i>Langlopende schulden</i>		
Egalisatierekening investeringbijdragen	297.821	521.894
<i>Kortlopende schulden</i>		
Belastingen en premies sociale verzekeringen	38.330	33.673
Crediteuren	353.955	182.593
Overige schulden en overlopende passiva	154.308	188.556
Nog te besteden subsidies	202.339	313.539
SOM	1.186.038	1.369.671

EXPLOITATIEREKENING **2010** **2009**

*Nog te ontvangen subsidies**Opbrengsten*

Directe opbrengsten	720.776	673.519
Indirecte	10.887	39.916

Bijdragen

Ministerie OCenW	1.299.658	2.008.589
Gemeente Rotterdam	945.690	805.000
Mondriaan Stichting	81.416	56.180
Wertheimer Fonds	300.000	350.000
BankGiro Loterij	200.000	200.000
Overige bijdragen	180.814	230.460

BATEN **3.738.741** **4.363.664**

Beheerslasten personeel	379.494	369.044
Beheerslasten materieel	1.082.921	1.043.027
Activiteitenlasten personeel	977.404	867.738
Activiteitenlasten materieel	1.339.998	1.310.286
Afschrijvingen	38.026	46.004

LASTEN **3.817.842** **3.636.099**

SALDO BATEN | LASTEN **-79.101** **727.565**

Rentebaten	2.581	3.758
Rentelasten soortgelijk	-73	-3.087
Saldo	2.508	671

Bijzondere baten	89.059	6.958
Bijzondere lasten	-2.597	-653
Saldo	86.462	6.305

EXPLOITATIESALDO **9.869** **734.541**

“IT TAKES NO GREAT
POWERS OR MAGIC TO
REPRODUCE SOMEBODY'S
FACE IN A PHOTOGRAPH.
THE MAGIC IS IN SEEING
PEOPLE IN NEW WAYS”

- DUANE MICHALS

VASTE MEDEWERKERS

Directie

Ruud Visschedijk, Directeur (38u)

Algemene Zaken

Max Claase, Facilitair beheerder (38u)

Rosa Hessels-Mora, baliemedewerker (10,33u)

Aukje van Hooijdonk, PR & Marketing (30,4u)

Joke Kerkhoven, Administrateur (24u)

Mary Moore, Baliemedewerker (28u)

Gerda Mulder, Hoofd Algemene Zaken (38u)

Boudewijn Ridder, ICT medewerker (4u)

Chris Stahl, Baliemedewerker (28u)

Femke IJsinga-van Boxsel, PR & Marketing (29u)

Presentatie

Piet Burggraaf, Assistent-bibliothecaris (6u), in 01/11/2010

Nicolette Dons, Educatief medewerker (30,4u)

Sjef Duin, Rondleider (3u)

Kim Fransen, Educatief medewerker (32u)

Frits Gierstberg, Curator/Hoofd Tentoonstellingen (38u)

Cathelijne Hoorn, webredacteur (30,4u)

Claudia Küssel, Medewerker Tentoonstellingen (32u)

Mira Matic, Medewerker Tentoonstellingen (32u)

Boudewijn Ridder, Projectleider Kenniscentrum (16u)

Hans Verschoor, Medewerker techniek (32u)

Hans Zonnevjlle, Bibliothecaris (38u)

Collecties

Flip Bool, Senior Onderzoek en Collecties (38u)

Martijn van den Broek, Hoofd Collecties (38u)

Anneke Groeneveld, Conservator (28,8u)

Loes van Harrevelt, Conservator (32u)

Anke Jaanen, Depotbeheerder (27,87u), uit 01/12

Carolien Provaas, Medewerker Beeldresearch (38u)

Eelco Loode, Beheerder Digitale Collectie (24u)

Stefanie de Vries, Registrator (20u)

Mario van de Winkel, Registratiemedewerker (23u)

Conservering & Restauratie

Herman Maes, Hoofd Restaurator (38u)

Kathrin Pietsch, Restaurator (30,4u)

Henriette Verdonk, Restaurator (30,4u)

TIJDELIJKE MEDEWERKERS

Algemene Zaken

Lana Schepens, Baliemedewerker (2u)

Nina Valkhoff, Baliemedewerker (6,7u)

Bob Verbruggen, Baliemedewerker (6,7u)

Jorien de Wit, Officemanager (11,67u) in 01/07, uit 31/12

Presentatie

Caroline von Courten, Tentoonstellingen (10,13u), in 01/03,
uit 01/07

Frouke Hoekstra, Educatie (15,2u) in 01/07, uit 31/12

Anna Martens, Educatie (12,86u), in 01/08

Collecties

Annette Behrens, Collecties (3,8u) in 01/09, uit 01/12

Anouk Paulissen, Projectmedewerker Collecties (6,58u),
in 03/05, uit 15/08

Mario van de Winkel, Projectmedewerker Collecties (15,2u)

FREELANCERS

Algemene Zaken

Carina Hesper, baliemedewerker

Erwin Nederhoff, baliemedewerker

Presentatie

Jan Adriaans, fotograaf

Margot Annuschek, rondleider

Annette Behrens, rondleider
Naomi Boas, rondleider
Mia van der Burg, op-en afbouwmedewerker
Rop de Graaf, op-en afbouwmedewerker
Stefan Gross, op-en afbouwmedewerker
Pim van Halem, op-en afbouwmedewerker
Femke van Heugten, rondleider
Rens Horn, rondleider
Ellen Houtman, rondleider
Job Janssen, fotograaf
Sigmund de Jong, op-en afbouwmedewerker
Jos van der Meulen, op-en afbouwmedewerker
Jan Neggers, op-en afbouwmedewerker
Ron Nout, op-en afbouwmedewerker
Erik Schilt, rondleider
Eddy Seesing, rondleider
Hester van Spijk, rondleider
Chan Tin Lok, rondleider
Marian Vermeeren, rondleider
Arnold Schalks, op-en afbouwmedewerker

Collecties

Hans Bol, fotograaf

VRIJWILLIGERS

Maarten Briels, Presentatie
Mayumi Kumagal, Presentatie
Sanne Baar, Collecties

STAGIAIRES

Januari_Juli 2010

Anoushka Badlou, Algemene Zaken, MBO Albeda College
Rotterdam
Dorothee Clairmontel, Conservering, Insitut National de

Patrimoine Parijs, Restauratie
Sophie Eeckelaer, PR & Marketing, HBO Hogeschool In
Holland Rotterdam
Luuk van Engelen, Tentoonstellingen, Universiteit Utrecht
Fac. Geesteswetenschappen
Lotte Hemme, Tentoonstellingen, HBO Hogeschool voor
de Kunsten Utrecht
Pauline van Gemert, Tentoonstellingen, HBO Willem de
Kooning Academie, Hogeschool Rotterdam
Iris Pieterse, PR & Marketing, Hogeschool Rotterdam
Christiaan Riede, Algemene Zaken, HBO Hogeschool
Rotterdam Facility Management
Selma Sipovic, Algemene Zaken, MBO Albeda College
Rotterdam
Bianca Vrijenhoek, Educatie, MBO Albeda College
Rotterdam
Jorien de Wit, Algemene Zaken, MBO Albeda College
Rotterdam

Augustus-December 2010

Debbie Barendregt, PR & Marketing, HBO Hogeschool
Rotterdam
Matt Huppertz, Tentoonstellingen, MA Universiteit Leiden
Kunstgeschiedenis
Katya von Vaupel Klein, Tentoonstellingen, BA Universiteit
Amsterdam Kunstgeschiedenis
Zach Jansen, Collecties, HBO Reinwardt Academie
Amsterdam
Christiaan Riede, Algemene Zaken, HBO Hogeschool
Rotterdam
Claire Stock, PR & Marketing, HBO Hogeschool In
Holland Rotterdam
Marisha Thakoerdajal, Educatie, MBO Albeda College
Rotterdam
Arnoud Verheul, Collecties, HBO Reinwardt Academie
Amsterdam

NEVENFUNCTIES VAN MEDEWERKERS

Ruud Visschedijk, Directeur

Stuurgroep lectoraat fotografie AKV/St. Joost, Avans Hogeschool

Curatorium buitengewoon hoogleraar Fotografie Universiteit Leiden

Voorzitter Commissie Film Raad voor Cultuur

Bestuurslid Stichting PhotoQ

Bestuurslid Stichting Cinema Delicatessen

Bestuurslid Stichting Impakt

Bestuurslid Stichting Image Festival

Jury Fotoprijs Slachtofferhulp

Flip Bool, Senior Collecties

Lector fotografie AKV|St. Joost, Avans Hogeschool Lid

Commissie Wet Cultuurbehoud van de Raad voor Cultuur

Lid bestuur Stichting Hollands Negatief Lid bestuur

Stichting Uitgeverij Duo/Duo

Voorzitter Stichting Fotobeheer Hannes Wallrafen

Jurylid Dutch Doc Award 2010, Fonds BKVB, Amsterdam 20 april | prijsuitreiking, Utrecht 2 juni

Juryvoorzitter scriptieprijsen AKV|St. Joost, Breda 14 juni

Jurylid fotowedstrijd *Klik-Klik*, Universiteit van Tilburg, 23 september

Martijn van den Broek, Hoofd Collecties

Bestuurslid Stichting Peter Martens

Jurylid BoekieBoekie-SchrijfPrijs, 21 maart

Jurylid AVRO fotowedstrijd

Frits Gierstberg, Hoofd Tentoonstellingen

Bijzonder hoogleraar Fotografie, Erasmus Universiteit Rotterdam (tot 1 juli 2010)

Redacteur reeks *Monografieën van Nederlandse fotografen*

Prins Bernhard Cultuurfonds

(Co-) hoofdredacteur De bibliotheek van de fotografie

Lid Wetenschappelijke Commissie, FotoMuseum
Antwerpen
Lid redactieraad *Photography & Culture*, Berg Publishers
Lid Commissie Beeldende Kunst Prins Bernhard
Cultuurfonds
Lid Klankbordgroep Intendant documentaire fotografie,
Fonds BKVB
Nominator Hasselblad Award
Nominator Albert Renger-Patzsch Award
Juryvoorzitter Penningsprijs
Adviseur voor fotografie, EU-Japan Fest Japan Committee,
Tokio
Advisory Board, Lieven Geveart Center for Photographic
Studies, Leuven
Advisory Board, Brighton Photo Biennale
Lid Comité van aanbeveling, FotoDok, Utrecht
Bestuurslid Stichting Travelling Light
Bestuurslid Stichting Shoot-n-Share
Bestuurslid en penningmeester Stichting Kunstpublicaties
Rotterdam

Anneke Groeneveld, Conservator
Overleg Fotocollecties Volkenkundige Musea (OVM-FC)

Loes van Harrevelt, Conservator
Bestuurslid en penningmeester Nederlands
Fotogenootschap

Aukje van Hooijdonk, PR & Marketing
Bestuurslid Vereniging Musea Rotterdam

Femke IJsinga-van Boxsel, PR & Marketing
Voorzitter Policy Board Kunst & Cultuur, Rotterdam
Marketing
Jurylid fotowedstrijd *Focus on SAIL 2010*, ABN AMRO en
Nederlands Fotomuseum

Katrin Pietsch, Restaurator

Detachering als fotorestaurator Rijksmuseum Amsterdam voor een periode van drie maanden, 2 dagen per week

Carolien Provaas, Medewerker beeldresearch en fotoverkoop

Lid van initiatiefgroep voor de uitgave van de niet gepubliceerde boeken naar dummy's van Peter Martens, *A few loving voices* en *American Testimon.*

Boudewijn Ridder, Projectleider Kenniscentrum & ICT

Voorzitter gebruikersvereniging Pictura

Begeleidingscommissie Europees project CATCH+

PUBLICATIES VAN MEDEWERKERS

Flip Bool, Senior Collecties

'Verborggen schatten', in: Arjan de Nooy, *De facto. Een geschiedenis van de Nederlandse fotografie*, Uitgeverij IJzer, Utrecht

'Bart Sorgedragter', *Lexicon Geschiedenis van de Nederlandse fotografie in monografieën en thema-artikelen*, afl. 42, Uitgeverij Voetnoot, Antwerpen

Frits Gierstberg, Hoofd Tentoonstellingen

QUICKSCAN NL # 01, Rotterdam (Nederlands Fotomuseum), 2010

'Niels Stomps: El Dorado', in: Giovanna Calvenzi, *La Fotografia s'Industria*, Milaan (Daimani) 2010, p. 79-98

'Wall Street Stop', in: Reinier Gerritsen, *Wall Street Stop*. Ostfildern (Hatje Cantz), 2010, pp. 73-80.

'Les images indispensables de Ellen Kooi', in: Ellen Kooi, *Out of Sight*. Parijs (Editions Filigranes) 2010, pp. 6-9.

'Fotografie en beeldvorming van het landschap', in: Patricia van der Lugt, Marc Volger, *Elders. Idylle en frictie in het landschap*. z.p. (Stichting Dommel in Beeld), 2010, pp. 164-167

Anneke Groeneveld, Conservator

'Kamerschermen en paardendekens, de encenering van binnen en buiten door studiofotografen', in: *Fotografisch Geheugen. Nieuwsbrief van het Nederlands Fotogenootschap*, nr. 68

Herman Maes, Hoofdre Restaurator

Glasnegatieven, Deckers, A., Maes H., Pietsch K., coproductie FotoMuseum Provincie Antwerpen en Nederlands Fotomuseum, 2010

Katrin Pietsch, Restaurator

Glasnegatieven, Deckers, A., Maes H., Pietsch K., coproductie FotoMuseum Provincie Antwerpen en Nederlands Fotomuseum, 2010

OVERIGE ACTIVITEITEN

Flip Bool, Senior Collecties

Internationale conferentie *Arbeidersfotografie*, Museo Reina Sofia, Madrid 22 januari

Lezing *Geschiedenis van de Nederlandse fotografie*, NRC Academie/Nederlands Fotomuseum. Rotterdam/Amsterdam/Nijmegen 2, 3 en 4 februari

Studiedag + reader *Voyeurisme*, AKV|St. Joost, Breda 29 maart

Boekpresentatie *Sieko's Fietstaxi*, Stadsarchief Amsterdam, 16 april

Deelnemer expert meeting *Beyond Photography*, Marres, Maastricht 25 mei

Boekpresentatie ... & *Willem*, Flatland Gallery, Utrecht 10 juni

Lezing *Fotografie & industrie in het interbellum*, Delft 17 juni

Gastcollege *Foto- & typografie in het interbellum*, voor studenten van College of Creative Studies (Detroit), Den Haag 5 juli

Discussieleider studiedag *Fotografie en landschap*, BKKC, Tilburg 3 september
Presentatie *Nabeelden* van Rein Jelle Terpstra, Nederlands Fotomuseum, Rotterdam 5 september
Debat n.a.v. de tentoonstelling *Willy Kessels*, Fotomuseum Antwerpen, 30 september
Portfolio-viewing t.g.v. 25 jaar Hollandse Hoogte, Amsterdam 1 oktober
Gastles *Vereeuwiging en vergankelijkheid*, ArtEZ Hogeschool voor de kunsten, Zwolle 21 oktober
Spreker symposium *Het historisch belang van de hedendaagse fotografie*, Universiteit van Tilburg, 23 oktober
Opening tentoonstelling *Boris Kowadlo*, Joods Historisch Museum, Amsterdam 28 november
Referent tijdens discussie *De groep van Delft*, Bacinol 2, Delft 1 december

Martijn van den Broek, Hoofd Collecties
Ontvangst ArtEZ - Fine Art Arnhem, 23 april

Frits Gierstberg, Hoofd Tentoonstellingen
Deelname debat *De waarde van de amateur*, Amsterdam, Fonds BKVB, 17 maart
Debat *Beeldvorming Moskeeën in Nederland*, Forum, Den Haag, 22 april
Lezing *Het Nederlandse fotoboek*, Rotterdam, SKVR Beeldfabriek, 26 april
Debat *Close to Home*, Rotterdam, Arminius, 21 mei
Lezing *Razende Reporters*, NRC Academie/Nederlands Fotomuseum, Rotterdam/Amsterdam/Nijmegen, 23 maart, 24 en 25 mei
Openingspeech tentoonstelling *Congo* van Carl de Keijzer, Noorderlicht galerie, 13 augustus
Speech Pecha Kucha Night Shanghai, DCC, Shanghai (5 augustus)
Interviewer, Symposium Fantastische fotografie, LanterenVenster/Nederlands Fotomuseum, 28 oktober

Debat *Realisme* jongerenavond, Van Goghmuseum
Amsterdam, 22 oktober
Buitenlandse werkbezoeken naar Antwerpen, Braga,
Düsseldorf, Parijs, München, New York, Rochester en
Shanghai

Anneke Groeneveld, Conservator
Lezing *Fotografie in Egypte vanaf 1850 tot 1920* in het
Rijksmuseum voor Oudheden in Leiden, februari 2010

Aukje van Hooijdonk, Marketing
Organisatie Inspiratiemiddagen Vereniging Musea
Rotterdam

Claudia Küssel
Portfolio-bezichtigingen op uitnodiging van Hungarian
House of Photography in Mai Manó House, Boedapest,
5 maart 2010

Herman Maes, Hoofdre Restaurator
Cursus *Deskundigheidsbevordering in het determineren
van historische fotografische procédés*, Studie en
documentatiecentrum voor fotografie, Prentenkabinet
Leiden.
Workshop *Photographic materials*, Academy of Arts,
Teheran, Iran
Workshop *Conserveren van fotografische materialen*, Gelders
Archief, Arnhem

Carolien Provaas, Medewerker Beeldresearch
Ontsluiting archief Pieter Vandermeer

Boudewijn Ridder, Projectleider Kenniscentrum & ICT
Presentatie *Lessons Learned* over project Fotoleren.nl,
Digitaal Erfgoed Conferentie 2010, Rotterdam, 9 december
2010

NEDERLANDS FOTOMUSEUM

GEBOUW LAS PALMAS
WILHELMINAKADE 332
NL-3072 AR ROTTERDAM
TEL +31 (0)10 203 04 05
INFO@NEDERLANDSFOTOMUSEUM.NL
WWW.NEDERLANDSFOTOMUSEUM.NL

© 2015 Museum der Elsen/Nederlands Fotomuseum (detail)